

NALEŻNOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZALTEM. CENA NUMERU 60 GROSZY

SAMORZĄD

TYGODNIK

POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU
TERYTORJALNEGO

Rok XVIII.

Warszawa, 10 maja 1936 r.

№ 19.

TREŚĆ NUMERU

Odezwa Naczelnego Komitetu Uczczenia Pamięci Marszałka Piłsudskiego.

Wł. Kochanowski. — Warunki pogłębienia oświaty pozaszkolnej na wsi.

Zadania gospodarcze gminy wiejskiej ze szczególnem uwzględnieniem gospodarki drogowej.

Stanisław Firkowski. — Uwagi w sprawie rachunkowości samorządowych szkół rolniczych.

Ze Związku Powiatów R. P.
Przegląd orzecznictwa
Sprawy bieżące
Wiadomości gospodarcze
Poradnik samorządowy

ZARZĄD MIEJSKI W KOBRYNIU

o g ł a s z a

KONKURS

na stanowisko miejskiego technika-rzeczoznawcy.

Od kandydatów wymagane są następujące dokumenty w odpisach uwierzytelnionych: 1. Metryka urodzenia. 2. Dowód obywatelstwa. 3. Dokument stwierdzający stosunek do służby wojskowej. 4. Dokument stwierdzający posiadanie uprawnień do kierowania robotami budowlanymi, w myśl §§ 361 i 387 rozp. budowlanego. 5. Curriculum vitae. 6. Conajmniej roczna praktyka samorządowa.

Wynagrodzenie ryczałtowe 250 zł. miesięcznie.

Termin składania podań upływa z dniem 30 maja r. b.

Sekretarz (—) *J. Malinowski.*

Burmistrz (—) *J. Krzyżanowski.*

Wydział Powiatowy w Lubartowie

o g ł a s z a

KONKURS

na stanowisko Inspektora Samorządu Gminnego w Lubartowie.

Od kandydatów wymagane jest conajmniej średnie wykształcenie oraz 3-letnia praca samorządowa na stanowiskach referendarskich.

Warunki uposażenia: VIII st. st., przyczem po upływie jednorocznego okresu próbnego, może nastąpić stabilizacja z ew. podwyższeniem poborów służbowych do VII st. st.

Oferty należy wnosić do Wydziału Powiatowego w Lubartowie, w terminie do dnia 20 maja 1936 r.

Posada do objęcia zaraz. Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego (—) *Mgr. Wqs Henryk.*

Poszukujemy posady kontrolera, dozorczy sanitarnego przy lekarzu szpitala powiatowego, miejskiego lub więziennego. Posiadamy poważne referencje Minist. Opieki Społ.

Łaskawe zgłoszenia proszę kierować pod adresem: Warszawa, Przemysłowa 34 m. 25, sanitarjusze: bracia Januszkowie.

B. pomocnik sekretarza gminy b. urzędnik Wydz. Finansowego Magistratu m. st. Warszawy, absolwent Szkoły dla Urzędników Gminnych Wyższej Szkoły Dziennikarskiej i Państwowej Szkoły Kupieckiej, poszukuje pracy. Łaskawe oferty proszę kierować pod adresem: Warszawa, Grzybowska № 74 m. 62. Sujak.

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

PRENUMERATA KWARTALNA 7.50 ZŁOTYCH. OD 6 EGZEMPLARZY 6.25 ZŁ. NUMER POJEDYŃCZY 60 GROSZY KONTO CZEKOWE w P. K. O. 52.020	REDAKCJA I ADMINISTRACJA WARSZAWA, MARSZAŁKOWSKA 81a TELEFONY: REDAKCJI 9-66-06. ADMINISTRACJI 9-61-92. Redakcja rękopisów nadesłanych nie zwraca.	Ceny ogłoszeń: Strona w tekście: 350 zł. 1/2—str 175 zł. — 1/4 str. 87 zł. 50 gr. Poza tekstem za str 250 zł. — 1/2 str. 125 zł., 1/4 str. 62 zł. 50 gr. Publikacje bilansów o 50% drożej. Ogłoszenia instytucyj komunalnych (dostarczone bezpośrednio do Administracji) za str. 120 zł., 1/2 str. 60 zł. — 1/4 str. 30 zł.

Redaktor — Franciszek Branny

ROK XVIII.

WARSZAWA, 10 MAJA 1936 r.

Nr. 19

TREŚĆ Nr. 19. Odezwa Naczelnego Komitetu Uczczenia Pamięci Marszałka Piłsudskiego. Warunki pogłębienia oświaty pozaszkolnej na wsi — *Wł. Kochanowski*. Zadania gospodarze gminy wiejskiej ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki drogowej. Uwagi w sprawie rachunkowości samorządowych szkół rolniczych — *Stanisław Firkowski*. Ze Związku Pow. R. P. Przegląd orzecznictwa. Sprawy bieżące. Wiadomości gospodacce. Poradnik.

Odezwa Naczelnego Komitetu Uczczenia Pamięci Marszałka Piłsudskiego

Naczelnny Komitet Uczczenia Pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego, pod przewodnictwem P. Prezydenta Rzplitej, wydał następującą odezwę w sprawie uczczenia 1-szej rocznicy zgonu Wodza Narodu:

OBYWATELE!

Pierwsza rocznica zgonu Wielkiego Wodza Narodu, Marszałka Józefa Piłsudskiego, będzie dniem szczególnie bolesnym dla całej Polski. Lecz naród bohaterski a spartański nie ulegnie groźbie śmierci, lecz uczci wspaniałość żywota, przeciętego przez nią przed rokiem w historycznych murach Belwederu. 12-go maja zjednoczy nas powszechny hołd zbiorowy dla Tego, za którego sprawą naród odrodził się z ducha, odzyskał Wolność, moc polityczną i zdolność czynu, odnowił tradycję swej świetności i źródła potęgi. Rozlegnie się po ziemiach polskich głośny alarm werbli, głoszących żałobę, lecz budzących do czynu. Rozkołyszą się serca dzwonów, by spżowym chórem sławić Wielkość i Wzniosłość Ducha, nieśmiertelność Sławy, wiekopomną trwałość Czynów, niezniszczalne prawa Wielkości i trwałość Imienia, co przez zasługi stało się drugim imieniem Ojczyzny.

W dniu tym nie porzucimy pracy. Tego, który w najcięższym mozołe służby trwał do ostatka, nie czci się świętowaniem. Odejdziemy tylko od warsztatów na tę konieczną chwilę, by zgodnie z pradawnym zwyczajem w naszej Ojczyźnie pochylić czoła u stóp ołtarzy, przed którymi odprawione będą modły żałobne. Władze Rzeczypospolitej i samorządu, wojsko, organizacje kombatanckie, zrzeszenia społeczne i kierownicy szkół w porozumieniu z władzami kościelnymi nadadzą tej ceremonii żałobnej charakter aktu uroczystego.

Wszędzie, gdzie to będzie możliwe, po uroczystości kościelnej nastąpi defilada wojska i organizacji pod rytm

werbla. Muzyka w dniu tym odezwie się po raz pierwszy na zakończenie porannych uroczystości i tylko dźwiękami Hymnu Narodowego. Poczem — w całym kraju prócz Wilna — życie powraca do łożyska normalnego, oczekując na sygnał, wzywający z cmentarza na Rossie do uczczenia momentu składania serca Marszałka na wieczny spoczynek chwilą powszechnego skupienia myśli przez cały Naród.

Pora zmierzchu i wieczoru wykorzystana zostanie przez powołane do zorganizowania obchodu 12-go maja komitety lokalne w całym kraju dla urządzenia uroczystych akademii żałobnych. Na akademjach tych przemawiać będzie do obywateli sam Marszałek i tylko Marszałek. W przybranych kirem salach odczytywane będą pisma Józefa Piłsudskiego w wyborze, którego dostarczy Naczelnny Komitet. Gdzie to będzie możliwe, uzupełni je muzyka wielkiego repertuaru utworów żałobnych.

Dostojnej ciszy wieczoru tego nie zakłóci nigdzie skoczna muzyka, zamknięte będą przedsięwzięcia rozrywkowe. O godzinie 8 min. 45 przed rokiem oddał Bogu ducha największy Polak na przestrzeni naszych dziejów.

O tej godzinie, w pierwszą rocznicę zgonu Józefa Piłsudskiego, dusza polska nie zniosłaby pustej wesołości. O tej godzinie wszystkie serca wypełni troska o Ojczyznę i ślubowanie wierności nakazom Józefa Piłsudskiego, mówiącym o obywatelskiej służbie — by chwała Jego imienia i moc Rzeczypospolitej trwały i rosły po wasze czasy.

NACZELNY KOMITET UCZCZENIA PAMIĘCI
MARSZAŁKA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO

Warszawa, na Zamku Królewskim.

Warunki pogłębienia oświaty pozaszkolnej na wsi

Obok powszechnej troski o stan szkolnictwa powszechnego nie mniej ważną sprawą jest zagadnienie oświaty pozaszkolnej najszerzych mas ludności wiejskiej. Wychowanie 24 milionów ludności wiejskiej w kierunku jej uobywatelnienia, podniesienia gospodarczego i kulturalnego zrobiło tak mały postęp w ciągu 17 lat Niepodległości, iż mimowoli nasuwają się refleksje na temat celowości metod dotychczasowej pracy oraz celowości zużycia tak wielkich środków finansowych na prace oświatowe.

Niewątpliwie, iż ciężkie położenie materialne wsi nie sprzyjało osiągnięciu pozytywnych wyników w zakresie postępu kulturalnego, jednak przysyłanie sobie tym jednym argumentem całokształtu innych przyczyn dowodziłoby krótkowzroczności w ocenie tych zjawisk.

Przyczyny tkwią również w zalewie wsi przez różnorodnie organizacje, w tandetnej i powierzchownej robotce oświatowo - wychowawczej różnych uszczęśliwaczy wsi, w braku powiązania różnych form pracy w harmonijną całość, wypełniającą luki w pracy społeczno - oświatowej na wsi, i w wielu innych czynnikach.

Niewątpliwie nowa ustawa o szkolnictwie, która powołała fachowy aparat instruktorów oświaty pozaszkolnej, przyczyni się do stworzenia warunków koordynacji w zakresie prac społeczno - oświatowych. Na dodatnie wyniki działalności aparatu instruktorzkiego musimy jednak cierpliwie czekać, gdyż wielka masa energii instruktorów idzie jeszcze w tej chwili na tworzenie jednolitości poglądów na oświatę pozaszkolną, na popularyzowanie jej zadań i celów wśród najszerzych mas oraz na właściwe planowanie tej pracy w łonie powiatowych komisji oświaty pozaszkolnej. Dopiero stąd zacznie się wyłaniać jednolity i przemyślany plan pracy w poszczególnych powiatach i województwach.

Należyta praca pow. komisji ośw. pozaszkol., wyrażająca się w uzgodnieniu całokształtu pracy społeczno - oświatowej w powiecie, dawać może podwaliny celowości w poczynaniach oświatowych oraz zabezpieczać będzie trwałość tych poczynañ przez racjonalne i właściwe finansowanie pracy ze strony samorządów. Poszczególne organizacje, wchodzące w skład pow. komisji ośw. pozaszkol., przekonują się jednocześnie, iż zadaniem ich jest realizowanie poszczególnych odcinków życia społeczno - obywatelskiego i że dopiero wszystkie razem wzięte w pracy swej realizują program państwowy.

Ważną sprawą jest zagadnienie pracownika społeczno - oświatowego. Poza nauczycielstwem czynnik społeczny nie uchyla się od pracy, lecz wartość jego jest bardzo różnorodna i stanowić on może w dzisiejszej chwili tylko częściowe oparcie dla grupy nauczycieli społeczników, którzy pomimo ciężkich warunków pracy nie porzucają jej, gdyż są związani trwałymi więzami uczuciowymi z prowadzoną pracą.

Jednocześnie okazuje się koniecznym udoskonalenie metod roboty oświatowej, gdyż, pomimo uznania zasady dobrowolności pracy społecznej, nie może ona być tandetną i wadliwie prowadzoną. Potrzeby pracy są tak już wielkie i stale wzrastają, iż równo-

legle z jej rozbudową musi się zwiększać i ilość pracowników. Z drugiej strony przebudowa kulturalna i społeczna wsi może się skutecznie dokonać tylko przy udziale samej wsi. Dlatego też zagadnienie przodownika wiejskiego staje się bardzo ważnym; jednakże ani uniwersytety ludowe, ani szkoły rolnicze nie zdołały przygotować odpowiedniej ilości działaczy społecznych na wsi. Trzeba zatem szukać sposobów zaprawiania materiału przodowniczego na wsi innymi również drogami. Trzeba ich zaprawiać do pracy społecznej na terenie wsi w codziennej rzeczywistości wiejskiej i w oparciu o codzienną pracę. Kursy społeczne i świetlicowe dla przodowników, organizowane na terenie poszczególnych gmin przy pomocy finansowej gmin w okresie jesieni i zimy, mogą w dużej mierze to zagadnienie pomyślnie rozwiązywać. Tem bardziej, iż zetkną ze sobą instruktorów i młodzież, a treścią kursów oczywiście staną się codzienne kłopoty w pionierskich poczynaniach młodzieży na terenie wsi. Nawet krótkie kursy 2 — 3 dniowe zadanie swe spełnią, o ile treścią pracy tych kursów staną się praktyczne zajęcia z zakresu pracy świetlicowej i samokształceniowej.

Na naczelnem miejscu musimy postawić sprawę bibliotekarstwa na wsi. Gminna biblioteka publiczna, oparta o budżet gminy i ruchome komplety wędrownie, może zaspokoić najpilniejsze potrzeby czytelnictwa. Powstające obecnie powiatowe centrale bibliotek ruchomych w powiatach zaczęły zaspokajać wyłonione i świadome potrzeby terenu na literaturę zarówno powieściową jak i popularno - naukową.

Centrale te pozatem uzupełnią sieć kompletów gminnych bibliotek i dostarczą świetlicom materiału do pracy zespołów samokształceniowych.

Niektóre powiaty już przystąpiły do tworzenia gminnych bibliotek i okazuje się, iż trudności w tej pracy nie są zbyt wielkie. Mianowicie na powstające księgozbiory bibliotek gminnych składają się książki ewentualnie już znajdujące się w posiadaniu gminy, lecz nie uporządkowane, pozatem książki komasowane z terenu gminy od organizacji, książki z dobrze przeprowadzonej zbiórki, wykluczającej zgóry materiał mało wartościowy, wreszcie książki zakupywane z funduszy gminnych.

Musimy stwierdzić, iż naogół dużo się u nas na terenie robi, lecz w dotychczasowych poczynaniach było zbyt wiele bezplanowości. Ogromne kwoty szły na popieranie pracy podniesienia kultury wsi, lecz wyniki dotąd osiągnięto niewspółmiernie małe w porównaniu do wyłożonych sum. Miarodajną oceną dla poziomu oświaty pozaszkolnej w powiecie ma być dobry plan pracy, wyłoniony w pow. komisji oświaty pozaszkolnej. Plan ten musi dotyczyć wszystkich gromad i środowisk w powiecie.

W planie tym główny nacisk musi być położony na:

- 1) częściową pomoc samorządu w zdobywaniu przez organizacje lokali na świetlice (ze względów wychowawczych),

- 2) szkolenie praktyczne przodowników młodzieżowych i świetlicowych na kursach w celu oparcia

pracy oświatowej w świetlicach na pomocy i współpracy samej młodzieży, obok nauczyciela,

3) należyty rozwój bibliotekarstwa w formie bibliotek gminnych i central powiatowych,

4) dostarczanie wszystkich pomocy oświatowych potrzebnych w pracy, jak aparaty projekcyjne, podręczniki do pracy zespołów samokształceniowych, na kursach wieczorowych dokształcających, odpowiednich sztuk scenicznych do przedstawień i t. p.

Dobry plan pracy w zakresie oświaty pozaszkolnej w powiecie, ujmujący w całość wszystkie poczyna-

nia oświatowe poszczególnych organizacji, pozwoli racjonalnie wykorzystać środki finansowe na cele oświatowe.

Pomimo trudnych warunków materialnych wsi istnieje olbrzymi zapas możliwości racjonalizowania i pogłębiania pracy oświatowej, drogą planowego kierowania całością roboty, tem więcej, że wieś staje się aktywną, a jej młode pokolenie w sposób zdecydowany i z zapałem garnie się do pracy kulturalnej.

Wł. Kochanowski.

Zadania gospodarcze gminy wiejskiej ze szczególnem uwzględnieniem gospodarki drogowej*)

Mając już za sobą jednoroczną gospodarkę w samorządzie nowoorganizowanej gminy zbiorowej, możemy nie tylko ocenić wysiłki i dążności w kierunku finansowego i gospodarczego podniesienia gminy wiejskiej, ale równocześnie nakreślić plany gospodarcze na przyszłość, które siłą rzeczy mogą być realizowane w miarę posiadanych na ten cel środków materialnych.

Jeżeli nawiążemy do gospodarki b. gminy jednostkowej, to bezsprzecznie zadania i obowiązki gminy zbiorowej niepomierne się zwiększyły, przyczem jakkolwiek słyszy się głosy pro i contra gminom zbiorowym, można z dotychczasowej praktyki ponad wszelką wątpliwość stwierdzić, iż nastąpiło nie tylko znaczne usprawnienie administracji, ale równocześnie, mimo znanej sytuacji finansowej Państwa, znajdującej swe odbicie i w finansach gminy, gminy zbiorowe stanęły na cokolwiek lepszych podstawach finansowych w stosunku do b. gmin jednostkowych. Mimo wszystko jednak gminy nie rozwinęły takiej działalności i takiej gospodarki, która by stworzyła możliwości szerszego zaspakajania potrzeb wsi.

Jak dotąd gospodarka gminy wiejskiej nie jest opartą na trwałych podstawach finansowych, gminy zbiorowe nie posiadają żadnych majątków, a nie posiadając trwałych i dostatecznych źródeł dochodowych, nie mogą podjąć tym problemem, które samorząd gminy powinien rozwiązywać i realizować.

Niewspółmierność źródeł dochodowych z rozmiarami ustawowych obowiązków oraz przerzucanie szeregu ciężarów na samorząd, jednym słowem przerost zadań samorządu w stosunku do jego możliwości finansowych, hamuje normalną działalność gminy. Gminy wiejskie, chcąc gospodarkę swą utrzymać na możliwym poziomie, muszą wykorzystać wszystkie ustawowo przewidziane źródła dochodowe, zdając sobie jednak jasno sprawę z przeciążenia mieszkańców gminy świadczeniami podatkowymi, większymi, aniżeli w latach najlepszej konjunktury.

Zapewne, że te bolączki znikną w całości lub częściowo z chwilą polepszenia się ogólnej sytuacji finansowej Państwa, jednak w najbliższej przyszłości tego spodziewać się jeszcze nie możemy i dlatego musimy się liczyć z wymogami życiowymi dnia dzi-

siejszego i zaspakajanie najpilniejszych naszych zadań i dostosować do możliwości materialnych ludności wiejskiej, mając zawsze na względzie zasady oszczędnego gospodarowania groszem publicznym.

Rozumie się, że to stałe kurczenie się dochodów gmin wiejskich odbija się niekorzystnie na szeregu b. pilnych zadań gminy, jak np. budowa szkół publicznych, jednak należy raczej te trudności traktować, jako przejściowe.

Przechodząc do ogólnych zadań gospodarki gminnej, musimy ze szczególnym naciskiem podkreślić, że bardzo ważnym czynnikiem tej gospodarki jest planowość i programowość, w ramach której powinna być ustalona hierarchja potrzeb, co nam pozwoli na przyszłość uniknąć błędów i niedociągnięć.

Gospodarka gminna musi być prowadzona planowo, a podstawą każdej gospodarki muszą być plany gospodarcze, względnie finansowo-gospodarcze, opracowywane przez komisje, a następnie aprobowane przez zarządy i rady gminne. Rozumie się, że plany finansowo - gospodarcze muszą opierać się na przypuszczalnych wpływach finansowych gminy i muszą zawierać pewne konkretne zamierzenia gminy, mające być realizowane np. w trzy lub pięcioletnim okresie.

Plany należy szczegółowo opracowywać, uwzględniając ciągłość projektowanej pracy, przyczem powinny być one stale aktualizowane, gdyż poszczególne elementy planu mogą być czasem wcześniej realizowane, aniżeli zamierzano, lub częstokroć z powodu istotnych trudności realizacja musi być odroczoną.

Zasadą jednak winno być gospodarowanie na podstawie planu. Jest rzeczą oczywistą, że plany finansowo - gospodarcze gmin wiejskich, opracowane z uwzględnieniem naszej skromnej rzeczywistości, nie będą miały wielkiego rozmachu, jednak nawet i te skromne zamierzenia na przyszłość, w szczególności wszelkie zamierzenia inwestycyjne powinny znaleźć wyraz w powyższych planach.

Najistotniejszym zagadnieniem gospodarczym gminy, które powinno znaleźć swój wyraz w programie gospodarczym, jako jedno z najbardziej ważnych i pięknych zadań gminy wiejskiej, to gospodarka drogowa.

W obecnych czasach, wskutek nieotrzymywania na powyższy cel znikąd żadnej pomocy, jedynym źród-

*) Referat wygłoszony na sesji wójtów i sekretarzy pow. dolińskiego w dn. 2.IV.1936 r.

dłem utrzymania dróg gminnych są świadczenia ludności w naturze, t. zw. „szarwark“.

Podstawą prawną wymiaru szarwarku jest ustawa o świadczeniach drogowych w naturze na niektóre cele publiczne z dnia 26.III.1935 r. Rozporządzenie wykonawcze do tej ustawy dotąd nie wyszło.

Wprawdzie dotychczasowa gospodarka na terenie dróg gminnych dozna pewnego uszczerbku ze względu na ustawowy obowiązek przelania pewnej części szarwarku na rzecz budowy i utrzymania dróg powiatowych, jednak mimo tego uszczerbku odpowiednio i celowo wykorzystanie pozostałego szarwarku przyniesie pożądane rezultaty i stworzy możliwości doprowadzenia dróg gminnych po pewnym okresie do odpowiedniego stanu.

Gospodarka drogowa powinna być prowadzona na podstawie trzech — względnie pięcioletniego programu drogowego, szczegółowo opracowanego przez zarząd gminny łącznie z komisją drogową i zaakceptowanego przez radę gminną.

Program taki powinien przewidzieć nie tylko budowę nowych dróg, ale równocześnie konserwację dróg już zbudowanych, budowę mostów, przepustów, zadrzewienie dróg, oraz ewentualne zakładanie chodników przynajmniej w miejscowościach, mających charakter miasteczkowy, względnie letniskowy, oraz powinien uwzględnić kolejność wykonania tych prac.

Najważniejszym bodaj naszym zadaniem jest odpowiednie ujęcie i podejście do spraw drogowych przez oddziaływanie na ludność w ten sposób, aby sądziła, że szarwark nie jest jakąś szczątkową pozostałością pańszczyźnianą, ale takim samym świadczeniem, jak podatek, dla ludności tem więcej uchwytniejszy, że rezultat pracy rąk swoich może na miejscu bezpośrednio obserwować i kontrolować.

Z własnego doświadczenia mogę stwierdzić, że już nastąpiło pewne przestawienie psychiczne ludności w stosunku do powinności szarwarkowej, która, widząc np. dobrze zbudowany odcinek drogi, dochodzi do zrozumienia, że szarwark leży w jej własnym dobrze pojętym interesie i, jak mogłem zaobserwować, naogół chętnie wypełnia swoje obowiązki.

Szarwark, jako poważny kapitał, będący do naszego rozporządzenia, musi być otoczony szczególnie pieczołowitą opieką i musi być bardzo umiejętnie i celowo zorganizowany, ażeby przyniósł w dziedzinie budowy i utrzymania dróg gminnych nie tylko jak największe korzyści, ale równocześnie, by nie wywo-

ływał zniechęcenia wśród mieszkańców z powodu pewnych usterek w organizacji.

W racjonalnym organizowaniu szarwarku musimy zwrócić specjalną uwagę na szereg momentów. W pierwszym rzędzie należy zapewnić sobie pomoc fachową i dlatego organizowane przez powiatowe zarządy drogowe kursy wyszkolenia dozorców drogowych są bardzo celowe i potrzebne; wszystkie gminy we własnym interesie powinny zapewnić sobie wyszkolenie odpowiednich ludzi, którzy w przyszłości poprowadzą budowę i konserwację dróg według zasad i wymogów techniki drogowej.

Drugim bardzo ważnym momentem w sprawnej organizacji szarwarku jest posiadanie odpowiedniego inwentarza drogowego, co znacznie może przyczynić się do zwiększenia wydajności pracy. Ile to bowiem siły roboczej idzie na marne, jeżeli gmina nie dysponuje odpowiednią ilością taczek, młotków do tłuczenia kamieni, siatek do rafowania szutru względnie kilofów, obowiązany bowiem do świadczeń przychodzi do pracy w najlepszym razie z szuflą lub łopatą, mimo, że wezwanie mówi o innych narzędziach.

Również dla osiągnięcia możliwie lepszych wyników należy szczególną uwagę położyć na akordowe odrabianie szarwarku oraz na należytą i sprawną kontrolę, gdyż częstokroć wyłącznie wskutek braku kontroli wiele szarwarku ulega zmarnowaniu.

Zaznaczam wreszcie, że pewną, dotąd niedocenioną pomoc przy robotach drogowych mogą oddać płatnicy podatku wojskowego. Zamiast więc całkowitego umarzania należności, przypadających z tego tytułu, zapoczątkowałem na terenie Perehińska odróbkę podatku wojskowego przy drogach. — Jak dotąd osiągnąłem rezultaty nieznaczne, jednak uważam, że w miarę stałego i konsekwentnego stosowania tej metody, wywrze się moralny wpływ na płatników podatku wojskowego i z upływem pewnego czasu będzie można osiągnąć pewne korzyści z tego nierealnego źródła dochodów gminnych.

Duży wpływ na racjonalizację pracy w całokształcie zadań gospodarki gminy wiejskiej posiada przełożony gminy, który, poza wnikaniem i bezpośrednią kontrolą wszystkich dziedzin gospodarki gminnej, powinien specjalnie wiele uwagi poświęcać zadaniom i kontroli gospodarki drogowej gminy wiejskiej, które to zadanie uważam za jedno z najistotniejszych obowiązków przełożonego gminy.

Uwagi w sprawie rachunkowości samorządowych szkół rolniczych

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6 grudnia 1932 r., wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu o kasowości i rachunkowości związków komunalnych (Dz. Ust. Nr. 11, poz. 72 z 1933 r.) nałożyło w § 43 na zarządy związków samorządowych obowiązek wydania *szczegółowych*

przepisów o kasowości i rachunkowości zakładów komunalnych, któreby były odpowiednio dostosowane do przepisów tego rozporządzenia. Wymieniona dyspozycja odnosi się zarówno do zakładów, posiadających budżety wyodrębnione z budżetu administracyjnego, jak i zakładów, których wydatki zostały za-

mieszczone w budżecie administracyjnym w ogólnej sumie (§ 40 przepisów kasowo - rachunkowych).

Jak wykazuje praktyka, zarządy niektórych związków samorządowych w szeregu wypadków wydały dla zakładanych i prowadzonych przez siebie zakładów odpowiednie przepisy rachunkowe — niektóre jednak, pomimo upływu prawie 4 lat od wejścia w życie rozporządzenia o kasowości i rachunkowości obowiązkowi temu nie uczyniły zadość i ich zakłady w dalszym ciągu pozbawione są szczegółowych przepisów, normujących sposób prowadzenia rachunkowości. W dalszym ciągu stosowane są sposoby, jakie na przestrzeni lat się utarły, jakkolwiek bardzo często nie odpowiadają one celom, dla których rachunkowość jest prowadzona, a więc nie dają odpowiedzi na pytanie, jak wykonywany jest budżet zakładu, nie pozwalają na szybką i dokładną kontrolę, niekiedy zaś kolidują wręcz z przepisami o budżetowaniu oraz o kasowości i rachunkowości.

Do rzędu zakładów, prowadzonych przez powiatowe związki samorządowe, które nie posiadają szczegółowych instrukcyj kasowo-rachunkowych, należą ludowe męskie i żeńskie szkoły rolnicze, których obecnie istnieje ponad 50. Kasowość i rachunkowość szkół rolniczych, przy których znajdują się z reguły internaty dla wychowanków i które prowadzą ponadto gospodarstwa rolne, niekiedy bardzo rozbudowane, a przeciętnie o powierzchni około 25 ha, zorganizowana jest w sposób niejednorodny. Wzajemny stosunek rachunkowości szkolnej i rachunkowości związku samorządowego, utrzymującego szkołę, jest najmniej różnorodny.

Zanim przejdziemy do szczegółowych rozważań nad obecnym stanem kasowości i rachunkowości w szkołach rolniczych i omówieniem wniosków na przyszłość, trzeba sobie uprzytomnić, jakim celom służyć winna rachunkowość szkoły rolniczej.

Podstawą gospodarki szkolnej jest budżet, pierwszym zatem zadaniem, jakie winna spełnić rachunkowość szkolna, będzie danie odpowiedzi na pytanie, jak przedstawia się wykonanie budżetu. W szczególności, czy wydatki były dokonane w ramach prelimitowanych kredytów we wszystkich działach gospodarki szkolnej, oraz czy przewidywane dochody zostały zrealizowane i w jakim stopniu. Ile wynosi realna dopłata pow. zw. sam. do prowadzenia szkoły? Czy gospodarstwo prowadzone przy szkole daje odpowiednie dochody i w jakiej wysokości, oraz jak kalkuluje się rentowność poszczególnych jego działów, a więc gospodarstwa rolnego w ścisłym tego słowa znaczeniu, gospodarstwa hodowlanego, gospodarstwa ogrodowego, szkółki i t. p.? Następnie kasowość i rachunkowość szkolna powinna dać w każdej chwili odpowiedź na pytanie, jak przedstawia się i jaką wartość posiada trwały majątek szkoły oraz w jaki sposób rejestrowany jest majątek szkoły, podlegający zużyciu.

Wreszcie czy sposób prowadzenia rachunkowości jest tak skonstruowany, aby umożliwić łatwą kontrolę pod względem właściwego zużycia przewidzianych budżetem kredytów, a więc gospodarki pieniężnej i materiałowej, oraz stwierdzenia stanu majątku zarówno trwałego i podlegającego zużyciu w dowolnie wybranym czasie.

Czy układ rachunkowości obecnie stosowanej w szkołach rolniczych pozwala dać szybką odpowiedź na postawione wyżej pytanie.

Jak zaznaczyliśmy wyżej, układ rachunkowości zależy w głównej mierze od układu budżetu, którego realizacja jest zapisywana w księgach rachunkowych, zatem już zbadanie budżetów szkolnych i ich stosunku do budżetu administracyjnego pow. związku samorządowego pozwoli zorientować się, jak omawiana sprawa przedstawia się w praktyce.

Jako najbardziej typowe dają się zauważyć następujące rozwiązania:

1) Budżet szkoły i gospodarstwa wchodzi w całości (brutto) do budżetu administracyjnego; całkowite wydatki na prowadzenie szkoły i internatu prelimitowane są w dz. X wydatków „Popieranie rolnictwa“, a dochody z opłat za pobyt w internacie i wpisów w dz. VI dochodów „Opłaty za korzystanie z urządzeń“. Całkowite wydatki na prowadzenie gospodarstwa są prelimitowane w dz. II wydatków „Majątek komunalny“, zaś dochody ze sprzedaży względnie zużycia plonów gospodarstwa w dz. I dochodów „Majątek komunalny“.

2) Budżet szkoły i gospodarstwa wchodzi do budżetu administracyjnego „netto“: w dz. X wydatków wstawi się tylko w formie dopłaty pow. zw. sam. różnicę między kosztem prowadzenia szkoły, a dochodem osiągniętym z opłat i dochodem „netto“, osiągniętym z gospodarstwa. W tych wypadkach szczegółowy budżet szkoły internatu i gospodarstwa bywa dołączony do budżetu administracyjnego w formie załącznika.

3) Oprócz wymienionych zasadniczych typów spotyka się jeszcze rozwiązanie pośrednie, a więc wydatki za szkołę i internat oraz dochody z opłat prelimituje się „brutto“ w dz. X wydatków i VI dochodów, a dochód z gospodarstwa „netto“ bądź w dz. I dochód z majątku własnego, bądź w dz. II dochód z przedsiębiorstw. Różnorodność pod tym względem jest duża.

Tak różnorodne zamieszczanie wydatków i dochodów szkół rolniczych, sprzeczne zresztą jeśli chodzi o sposoby wym. w p. 2 i 3 z zasadami prawa budżetowego, pociąga za sobą ujemne skutki w rachunkowości, z których nie najmniejszym jest trudność kontroli wykonania budżetu szkolnego w toku jego realizacji. Nierzadkie wszak są wypadki, że kierownik związku samorządowego i jego zarząd dopiero przy końcu roku, a więc w chwili dokonywania zamknięć dowiadyuje się o fakcie znacznych niekiedy przekroczeń, dokonanych przez szkołę, co zwłaszcza ma miejsce przy prelimitowaniu wydatków na prowadzenie szkoły „netto“ w formie dopłaty pow. zw. sam.

Również dla celów statystycznych nieobojętne jest, czy dostarczany przez szkoły materiał sprawozdawczy rachunkowy jest jednolity, a więc porównywalny. W obecnym stanie rzeczy stwierdzić trzeba, że cyfry sprawozdań szkolnych absolutnie porównywać się nie dadzą, co zresztą uzewnętrznia w całej rozciągłości przeprowadzona w roku ubiegłym ankieta o szkołach rolniczych, z której wynikało np., że przeciętny roczny koszt nauki i utrzymania jednego wychowanka wyniósł w pewnej szkole zł. 200, a w in-

nej 1.900 zł. Rozpiętość ta jest zbyt wielka, by mogła być uzasadnioną stanem faktycznym, a jak się okazało, pochodzi stąd, że w pierwszym wypadku przyjęto jako koszt utrzymania szkoły efektywną dopłatę do jej prowadzenia, a w drugim wypadku „brutto“ na utrzymanie szkoły wraz z wydatkami na prowadzenie gospodarstwa. Tak samo nie dadzą się porównywać wydatki utrzymania poszczególnych szkół, jako całości, preliminowane w budżetach poszczególnych pow. zw. samorządowych.

W tych więc warunkach koniecznym się staje ustalenie przepisów wzorowych, które dopuszczając drobne odchylenia, uzasadnione lokalnymi potrzebami niektórych szkół, gwarantowałyby przecież zachowanie pewnych stałych, jednolitych zasad kasowości i rachunkowości szkolnej.

Jakim zatem zasadom winny odpowiadać przepisy szczegółowe kasowo - rachunkowe dla szkół rolniczych?

1. W pierwszym rzędzie winien być zrealizowany kategoriyczny przepis § 18 rozporządzenia o kasowości i rachunkowości z dn. 6.12.1932 r., ustalający zasadę rozdziału funkcji kasowych i rachunkowych. Polega on na tem, że osoba pełniąca funkcje kasjera nie może spełniać czynności rachunkowych, a więc uskuteczniać zapisów w zasadniczych księgach rachunkowych, sprawdzać pod względem rzeczowym rachunków i innych dowodów pisemnych, podlegających opłacaniu, wystawiać kwitów i asygnacyj przychodowych i rozchodowych, sporządzać zestawień rachunkowych i zamknięć rocznych.

Jak wiemy, szkoły nie posiadają personelu kasowo - rachunkowego, którego zresztą nie potrzebują ze względu na małą stosunkowo ilość operacji pieniężnych, nie jest więc możliwe przeprowadzenie rozdziału wym. funkcji. W tych warunkach prowadzenie kasy i rachunkowości szkoły przypaść musi kasie i rachubie Wydziału Powiatowego, a szkoła ograniczy się wyłącznie do przyjmowania wpływów, uzyskując w tym względzie uprawnienia kas pomocniczych, przewidziane w § 19 przepisów kasowo - rachunkowych, oraz do dokonywania wydatków z zainkasowanych wpływów i zaliczek, przekazanych przez Wydział Powiatowy. Z zainkasowanych sum i dokonanych wydatków szkoła obowiązana jest składać Wydziałowi perjodyczne (miesięczne) sprawozdania, przesyłając przy nich właściwe dokumenty, a więc kopje kwitów przychodowych i oryginalne dowody rozchodowe. Przyjmowanie wpływów na r-k szkoły i uskutecznianie w porozumieniu z kierownictwem szkoły wydatków może być dokonywane również i bezpośrednio przez kasę Wydziału Powiatowego.

W obecnym stanie rzeczy niemal we wszystkich samorządowych szkołach rolniczych prowadzenie rachunkowości szkolnej należy do obowiązków kierownika szkoły lub jego urzędowego zastępcy, a wyjątkowo do osoby upoważnionej przez kierownika, lecz na jego odpowiedzialność. Zasadę tę zresztą przyjęła i instrukcja wydana przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 30 kwietnia 1934 r. Nr. I R. — 3033/34, wydana dla gospodarstw rolnych, administrowanych przez państwowe szkoły rolnicze. W ten sposób kierownik szkoły uskutecznia zapisy w księdze kasowej oraz w szere-

gu gospodarczych ksiąg szczegółowych, jak rejestr gosp., księga udoju mleka, przychodu i rozchodu jaj, obrocznik, kontrola najmu i t. p.

Prowadzenie przez kierownika szkoły księgi kasowej wydaje się całkowicie uzasadnione, ponieważ tenże uskutecznia wypłaty i przyjmuje wpływy. Natomiast dokonywanie zapisów w pozostałych księgach szczegółowych, mojem zdaniem, obciąża kierownika zbyt wielką sumą pracy, wynikającej z konieczności rejestrowania codziennych, drobiazgowych zmian, zachodzących w gospodarstwie rolnem, hodowlanem, ogrodowym i stanie zapasów. Kierownicy szkół, którzy poza ogólnem zarządzaniem i kontrolą całości gospodarki szkolnej mają powierzone nauczanie w zakresie działu specjalnego, skarżą się często na nadmiar pracy z tego tytułu. Wydaje mi się, że będzie zupełnie celowym i słusznym, aby zapisy zmian, zachodzących w gospodarce materiałowej, dokonywane były przez nauczycieli poszczególnych przedmiotów, a więc w rejestrze gospodarczym przez nauczyciela rolnictwa, w księdze udoju mleka, księdze przychodu i rozchodu jaj, obroczniku i t. p. przez nauczyciela hodowli, w księgach dotyczących ogrodu przez nauczyciela ogrodnictwa, w księgach internatowych przez nauczyciela przedmiotów ogólnokształcących. Przy mniejszej lub większej ilości nauczycieli, pracujących w szkole, podział ten, zgrubsza nakreślony, można odpowiednio zmodyfikować. Przyjęcie tej zasady wydaje się temwięcej słusznym, że do współpracy w prowadzeniu wymienionych ksiąg i rejestrów możnaby w celach pedagogicznych dobrać odpowiednich uczniów, oczywiście pod nadzorem i na odpowiedzialność właściwego nauczyciela.

Drugim postulatem, jakiemu winna odpowiadać rachunkowość szkoły, jest oparcie jej o budżet. Rachunkowość szkoły odzwierciedlać winna sposób wykonania budżetu oraz umożliwiać w każdej chwili kierownikowi szkoły oraz zarządowi związku samorządowego, utrzymującego szkołę, orientację, w jakim stopniu budżet został wykonany, między innymi dla uniknięcia ewentualnych przekroczeń.

Na tem miejscu godzi się wyjaśnić, że w myśl zasad prawa budżetowego (rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6.12.1932 r. (Dz. Ust. Nr. 11, p. 71 z 1933 r.) budżet szkoły rolniczej winien być włączony do budżetu administracyjnego „brutto“, t. znaczy, wszystkie wydatki i wszystkie dochody bądź w sumach szczegółowych, bądź też ogólnych (w tym wypadku budżet szczegółowy należy dołączyć w postaci załącznika do budżetu administracyjnego). Niewłaściwym zatem będzie wstawianie w wydatkach sumy dopłaty do prowadzenia szkoły t. j. różnicy między wydatkami a dochodami, ponieważ szkoły nie są przedsiębiorstwami, które wchodzi do budżetu administracyjnego „netto“, ani też nie służy im prawo wydzielenia budżetu, co na zasadzie przepisów specjalnych zostało wprowadzone w stosunku do szpitali i zakładów opieki społecznej. Uwagi powyższe mają zastosowanie w całej rozciągłości w stosunku do gospodarstw rolnych, prowadzonych przez szkoły rolnicze. Wszystkie wydatki, związane z uprawą pól i ogrodów, utrzymaniem inwentarza żywego i t. d., podobnie jak wszystkie do-

chody z gospodarstwa rolnego, hodowlanego i ogrodowego, należy wprowadzić do budżetu „brutto“ w sumach szczegółowych, bądź ogólnych (w tym wypadku budżet szczegółowy w załączniku): pierwsze w dz. II wydatków, drugie w dziale I dochodów.

Z omawianym postulatem wiąże się ściśle następny, w myśl którego rachunkowość szkoły winna obejmować całość gospodarki szkolnej, a więc szkoły w ścisłym tego słowa znaczeniu oraz internatu i gospodarstwa rolnego. Podkreślenie to konieczne jest z tej racji, że niektóre szkoły, jak to miałem możność stwierdzić, prowadzą oddzielne księgi dla każdej z wym. komórek tej samej instytucji, jaką jest szkoła, oraz oddzielne kasy, przeprowadzając między nimi cały szereg operacji, z których każda, oczywiście, jest księgowana. A więc jeśli internat weźmie z gospodarstwa np. 10 q żyta po 12 zł., to w księdze kasowej gospodarstwa księguje się przychód za sprzedane żyto zł. 120, a w księdze kasowej internatu rozchód 120 zł. za nabyte żyto i t. p. W efekcie pociąga to za sobą konieczność wykonania znacznej, a zupełnie zbędnej i nieproduktywnej pracy.

Nie wynika stąd, bym był zwolennikiem nierejestrowania obrotów wewnętrznych produktami, pochodzącymi z gospodarstwa, a zużytemi na potrzeby własne gospodarstwa, szkoły i internatu. Przeciwnie uznaję tę potrzebę w całej rozciągłości. Łączy się to z następnym postulatem, aby rachunkowość szkoły obejmowała nie tylko gospodarkę pieniężną, ale przez prowadzenie odpowiednich rejestrów i kontroli, również i gospodarkę materiałową, co jest nader ważne, zwłaszcza w odniesieniu do gospodarstwa rolnego.

Ponieważ, jak zaznaczono wyżej, budżet gospodarstwa wchodzi „brutto“ w wydatkach i dochodach budżetu administracyjnego, ujęcie rachunkowe obrotów wewnętrznych produktami gospodarstwa rolnego, hodowlanego, ogrodowego i innych jest konieczne, aby uzyskać pełny obraz wykonania i stwierdzić rentowność gospodarstwa. Da się to zrealizować niekoniecznie przez prowadzenie oddzielnych kas i oddzielnych ksiąg rachunkowych dla szkoły, internatu i gospodarstwa, lecz znacznie prościej i mniej kłopotliwie w drodze rozrachunków wewnętrznych, przeprowadzanych perjodycznie np. raz w miesiącu.

W ten więc sposób w ogólnym zarysie przedstawiałyby się zasady, jakim odpowiadać winna rachunkowość szkół rolniczych. Przyjęcie tych zasad przez wszystkie powiatowe związki samorządowe, utrzymujące szkoły rolnicze, wprowadzi jednolite formy, zgodne z założeniami przepisów kasowo - rachunkowych, ułatwi kontrolę gospodarki szkolnej przez organa powiatowych związków samorządowych oraz władze nadzorcze, nadto zaś pozwoli na uzyskanie jednolitych danych statystycznych, nadających się do przeprowadzenia analizy i porównań gospodarki poszczególnych szkół rolniczych.

Te właśnie przesłanki były powodem, dla którego Związek Powiatów przystąpił do opracowania wzorowej instrukcji kasowo - rachunkowej dla szkół rolniczych i uwzględnił w niej wyłożone powyżej zasady. Instrukcja ta, zalecona do użytku przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, pozwoli nareszcie ująć we właściwą formę rachunkowość samorządowych szkół rolniczych.

Stanisław Firkowski.

Ze Związku Powiatów Rzeczypospolitej Polskiej

ZJAZD WOJEWÓDZKI PRZEDSTAWICIELI POWIATOWYCH ZWIĄZKÓW SAMORZĄDOWYCH WOJ. BIAŁOSTOCKIEGO.

Dnia 4 maja 1936 r. odbył się w Białymstoku, w sali rady miejskiej, Zjazd Wojewódzki przedstawicieli powiatowych związków samorządowych woj. białostockiego. Na 12 członków Związku Powiatów w woj. białostockim uczestniczyli w zjeździe delegaci 6 powiatów w ogólnej liczbie 15 osób. Ponadto w zjeździe wzięli udział przedstawiciele władz i urzędów z p. Wojewodą S. Paślowskim na czele oraz zaproszeni goście.

Obradom przewodniczył wiceprezes Związku Powiatów E. Dunin-Markiewicz.

Przewodniczący po powitaniu wszystkich zebranych oraz krótkim zagajeniu obrad, udzielił głosu Dyr. F. Brannemu, który złożył szczegółowe sprawozdanie z działalności Związku Powiatów.

Następnie w osobnym referacie zostały przedstawione sprawy drogowe w świetle projektu nowej ustawy drogowej.

Nad sprawozdaniem i referatem wywiązała się ożywiona dyskusja, w której poruszono szereg aktualnych spraw, dotyczących samorządu terytorjal-

nego, jak sprawę odciążenia gmin od czynności zleconych, konieczność przywrócenia związkom samorządowym prawa egzekucji danin komunalnych, kwestję należytego zorganizowania akcji zadrzewiania dróg, zwolnienie gmin od wypłacania dodatków mieszkaniowych nauczycielskich, sprawę przyznania samorządom znaczniejszych ulg w kredycie drzewnym na cele budownictwa szkolnego.

Wreszcie Zjazd dokonał wyboru członków do rady Związku Powiatów z woj. białostockiego. Do rady zostali wybrani: Maurycy O'Brien de Lacy, członek Wydz. Pow. w Grodnie, i Stanisław Mystkowski, członek Wydz. Pow. w Wysokiem Mazowieckiem.

KURS RACHUNKOWOŚCI W SZKOŁACH ROLNICZYCH.

W związku z wydaną przez Związek Powiatów instrukcją kasowo-rachunkową dla szkół rolniczych, Związek wysłał okólnik do wszystkich Wydziałów Powiatowych z dnia 5 maja treści następującej:

„Na zasadzie § 43 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6 grudnia 1932 r., wydanego w porozumieniu z Ministrem Skarbu o kasowości i rachunkowości związków komunalnych (Dz. Ust. R. P.

Nr. 11, poz. 72 z 1933 r.) został na Wydziały Powiatowe nałożony obowiązek wydania dla zakładów komunalnych szczegółowych przepisów o kasowości i rachunkowości odpowiednio dostosowanych do przepisów wym. na wstępie rozporządzenia.

Jak wykazuje dotychczasowa praktyka, szczegółowe instrukcje kasowo-rachunkowe dla szkół rolniczych, prowadzonych przez powiatowe związki samorządowe, przez większość wydziałów powiatowych wydane nie zostały, bądź tam, gdzie wydano, normują one działalność kasowo-rachunkowych szkół w sposób niejednolity, a niekiedy sprzeczny z przepisami rozporządzenia Min. Spraw Wewnętrznych z dnia 6 grudnia 1932 r.

Celem ułatwienia Wydziałom Powiatowym wydania szczegółowych przepisów kasowo-rachunkowych dla szkół rolniczych, któreby były dostosowane do charakteru gospodarki szkolnej i ujednostajniały system rachunkowości we wszystkich szkołach rolniczych, prowadzonych przez powiatowe związki samorządowe, Związek Powiatów R. P. opracował wzorową instrukcję szczegółową, która została zalecona

do użytku przez Min. Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Ponieważ wprowadzenie w życie przepisów szczegółowej instrukcji napotkać może na trudności, wynikające z nieprzygotowania rachunkowego osób, prowadzących rachunkowość w szkołach rolniczych, Związek Powiatów organizuje jednolity bezpłatny kurs dla kierowników szkół rolniczych, na którym omówione będą zasady instrukcji wzorowej oraz zostanie przerobiony przykład praktycznego prowadzenia ksiąg. Kurs ten odbędzie się w dniu 22 maja 1936 r. o godz. 9 rano w lokalu Związku Powiatów, ul. Marszałkowska 81a m. 7.

Komunikując o powyższem, prosimy o delegowanie kierownika szkoły lub jego zastępcę, bądź osobę prowadzącą rachunkowość szkolną i nadmieniamy, że wezwanie do wzięcia udziału w kursie przesyła równocześnie Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego bezpośrednio na ręce kierowników szkół“.

Przegląd orzecznictwa

CZŁONKOWIE ZARZĄDÓW I PRACOWNICY ZWIĄZKÓW SAMORZĄDOWYCH.

Mieszkania służbowe.

1. Monter miejskich zakładów elektrycznych należy do osób, które zgodnie z art. 1 ustawy z dn. 27.XI.1919 r. (Dz. U. Nr. 92, poz. 498)¹⁾ muszą mieszkać w gminie dla wykonywania obowiązku publicznego.

Wyrok N. T. A. z dn. 20.XII.1922 r.
Orzecznictwo Sądów Polskich. Rok 1923. Nr. 118.

2. Mieszkanie służbowe może być wypowiedziane w terminie ustawowym bez podania ważnych przyczyn wypowiedzenia.

Orzeczenie Sądu Najwyższego z dn. 25.XI.1924 r. Nr. Rw. 1805/24.
Orzecznictwo Sądów Polskich. Rok 1925. Nr. 11.

3. Mieszkanie służbowe maszynisty miejskiego zakładu wodociągowego w budynku tegoż zakładu nie podlega ochronie lokatorów; w razie rozwiązania stosunku służbowego może być przedmiotem wypowiedzenia z dotrzymaniem czasokresu z art. 2 ust. 2 ustawy z dn. 11.IV.1924 roku o ochronie lokatorów (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 406)²⁾.

Orzeczenie Sądu Najwyższego z dn. 18.III.1925 r. Nr. Rw. 166/25 r.
Przegląd Prawa i Administracji. Rok 1929 str. 239.

4. Wymówienie pracy z przyczyny nieobjętej art. 2 p. 1 lit. e ustawy nie może być przyczyną eksmisji, a przeto zredukowany pracownik pozostaje na-

dal pod opieką ustawy o ochronie lokatorów i przeciwko niemu eksmisja wyrzeczona być nie może.

Orzeczenie Sądu Najwyższego z dn. 18.VIII.1926 r. Nr. I. C. 1183/25 r.
Zbiór Urzędowy. Rok 1926. Nr. 117.

5. Z chwilą przejścia pracownika na emeryturę, ustaje stosunek służbowy i związane z nim prawo zajmowania mieszkania służbowego.

Orzeczenie Sądu Najwyższego z dn. 1.IX.1926 r. Nr. I. C. 1021/25 r.
Zbiór Urzędowy. Rok 1926. Nr. 117.

6. W razie śmierci robotnika, zajmującego mieszkanie z tytułu najmu pracy, pozostajej po nim wdowie nie przysługuje prawo korzystania z mieszkania.

Orzeczenie Sądu Najwyższego z dn. 16.II.1928 r. Nr. I. C. 950/27 r.
Praca i Opieka Społeczna Nr. 348/29 r.

7. Charakter służbowy lokalu może być ustalony drogą interpretacji umowy, zawartej między stronami; specjalne jakieś zastrzeżenie w umowie nie jest potrzebne dla nadania lokalowi charakteru służbowego.

Ustawa o ochronie lokatorów nie wymaga bynajmniej, aby mieszkanie służbowe posiadało jakieś specjalne urządzenie, któreby mu nadawało ten charakter; za mieszkanie służbowe poczytywać należy każdy lokal, który zajmujący go otrzymuje nie z tytułu najmu rzeczy, lecz z tytułu najmu pracy.

Orzeczenie Sądu Najwyższego z dn. 6.XI.1928 r. Nr. I. C. 665/28 r.
Zbiór Urzędowy. Rok 1928. Nr. 174.

8. Do umowy najmu, którą osoba, zajmująca mieszkanie służbowe, część tegoż oddała w najem, stosuje się ustawa o ochronie lokatorów.

Najemca części mieszkania służbowego nie ko-

1) Ustawa ta, mająca na celu zapewnienie mieszkań pracownikom publicznym, obecnie nie obowiązuje.

2) Ustawa powołana oznaczona została w dalszych orzeczeniach jako „ustawa“.

rzysta z żadnych uprawnień w stosunku do pracodawcy wynajmującego.

Orzeczenie Sądu Najwyższego z dn. 23.IV.1929 r. Nr. R.w. 984/29 r.
Zbiór Urzędowy. Rok 1929. Nr. 146.

9. Przepisy ustawy o ochronie lokatorów o motorjum mieszkaniowym nie stosują się do mieszkań służbowych dozorców.

Orzeczenie Sądu Najwyższego z dn. 30.VIII.1930 r. Nr. R.w. 446/30.
Zbiór Urzędowy. Rok 1930. Nr. 156.

10. Rozwiązanie umowy o pracę jest dostateczną podstawą do wypowiedzenia pracownikowi mieszkania służbowego.

Orzeczenie Sądu Najwyższego z dn. 31.III.1933 r. Nr. C. II. R.w. 416/33.
Orzecznictwo Sądów Polskich 2/34. Nr. 76.

11. Ustanie stosunku służbowego może być poczytane za ważną przyczynę wypowiedzenia mieszkania służbowego.

Orzeczenie Sądu Najwyższego z dn. 28.XII.1926 r. L. R.w. 2465/26.

Przepisy o ochronie lokatorów. Hoesicka. Teksty Ustaw, Warszawa 1928, str. 12.

12. Posiadanie w tej samej miejscowości mieszkania służbowego jako drugiego mieszkania stanowi ważną przyczynę wypowiedzenia tego ostatniego.

Orzeczenie Sądu Najwyższego z dn. 25.V.1927 r. L. R.w. 931/27.

Przegląd Prawa i Administracji. Rok 1928 str. 68.

Uwaga. Patrz również orzeczenie, zamieszczone pod poz. 6 w „Samorządzie“ Nr. 52 z ub. r., str. 810.

Zestawił St. R.

Sprawy bieżące

ULGOWA SPRZEDAŻ DRZEWA NA BUDOWĘ SZKÓŁ PUBLICZNYCH.

Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych, Dyrekcja Naczelna Lasów Państwowych, wydało do podległych dyrekcji zarządzenie z dnia 30 kwietnia 1936 r. Znak sprawy: E. H. i—6164/65 w sprawie sprzedaży drewna na budowę publicznych szkół powszechnych treści następującej (pominięto ustęp, nie dotyczący bezpośrednio samorządów):

„Na podstawie uchwały Komitetu Ekonomicznego Ministrów z dnia 7 kwietnia 1936 roku Dyrekcja Naczelna Lasów Państwowych upoważnia Dyrekcję do skuteczniania kredytowej sprzedaży drewna samorządom terytorjalnym na budowę publicznych szkół powszechnych w ciągu trzech państwowych okresów budżetowych, liczonych od 1 kwietnia 1936 roku.

Przy zawieraniu transakcji należy przestrzegać następujących warunków:

1. Sprzedaż może obejmować drewno okrągłe, materiały ciosane i tarte.

2. Transakcje winny być zawierane przez samorządy z najbliższymi Nadleśnictwami, Tartakami lub też z Dyrekcją Lasów Państwowych, jeżeli będzie to bardziej celowe z uwagi na objęcie dostawą kilku Nadleśnictw, względnie Tartaku i Nadleśnictwa.

W pierwszym rzędzie winna Dyrekcja uwzględnić zapotrzebowanie gmin wiejskich, położonych w pobliżu Nadleśnictw, a następnie zgłoszenia samorządów miejskich.

3. Drewno będzie sprzedawane w miarę posiadanych zapasów po cenach handlowych, obowiązujących w dniu zawarcia transakcji w danym Nadleśnictwie lub Tartaku loco las lub skład tartaku, zmniejszonych o 33%, co winno być uwidocznione w asygnacjach oraz w fakturach, wystawionych dla samorządów.

4. Spłata należności z tytułu każdej transakcji kredytowej winna być dokonana w ten sposób, że instytucja samorządowa zapłaci przy odbiorze drewna 10% ceny po zastosowaniu ulgi 33%, o ile to będzie

drewno okrągłe, zaś 20% ceny ulgowej, o ile nabyła ona materiał tarty lub ciosany. Resztę należności należy rozłożyć na pięć równych rocznych rat, z których pierwsza będzie płatna najpóźniej do dnia 1 lipca roku budżetowego (liczonego od dnia 1 kwietnia do 31 marca) następującego po pobraniu drewna, a następnie cztery — w równych ratach rocznych, płatnych najpóźniej do dnia 1-go kwietnia każdego roku. W wypadkach, szczególnie zasługujących na uwzględnienie, Dyrekcja może rozłożyć należność na więcej, aniżeli pięć rat rocznych, jednak nie więcej jak na 10 rat rocznych, przy czym wartość transakcji, których spłata rozłożona będzie na więcej aniżeli pięć lat, nie może przekraczać 10% ogólnej wartości zawartych przez Dyrekcję transakcji.

5. Udzielony kredyt będzie oprocentowany w wysokości 3% w stosunku rocznym, przy czym odsetki należy liczyć od początku okresu budżetowego (od dnia 1 kwietnia), następującego po dokonaniu transakcji kredytowej.

6. Zapłacone skredytowanej należności winno być zabezpieczone w jeden z następujących sposobów: a) samorządy wystawią weksle gwarancyjne in blanco, wraz z odpowiednimi deklaracjami o ich wypełnieniu przez Administrację Lasów Państwowych w razie niezapłacenia przez samorząd przypadającej w ustalonym terminie raty; b) skredytowana należność za drewno od samorządów, którym Administracja Lasów Państwowych płaci podatki komunalne, może być zarachowana na poczet tych podatków na podstawie odpowiednich oświadczeń, złożonych przez samorządy; c) samorządy, które nie mają należności podatkowych od Administracji Lasów Państwowych, mogą upoważnić Kasy Skarbowe do przekazywania organom tej Administracji należnych kwot z sum, wpływających na ich konto z pobieranych dodatków komunalnych do podatków państwowych, ewentualnie złożą zobowiązanie wyższej instancji samorządowej (rady powiatowej) do spłacania należności za drewno.

Przy zawieraniu transakcji organa Admini-

stracji Lasów Państwowych winny ustalić najbardziej właściwą i możliwą w danym wypadku dla samorządu formę zabezpieczenia z pośród wymienionych wyżej gwarancji uiszczenia należności.

7. Sprzedaż drewna na omówionych warunkach będzie dokonywana, jak podano wyżej, w ciągu trzech okresów budżetowych, a mianowicie:

- 1) od dnia 1.IV.1936 r. do dn. 31.III.1937 r.
- 2) „ „ 1.IV.1937 r. „ „ 31.III.1938 r.
- 3) „ „ 1.IV.1938 r. „ „ 31.III.1939 r.

Skredytowana należność za drewno, licząc według pełnych cen handlowych, w każdym z okresów budżetowych nie może przekraczać dla całej Administracji Lasów Państwowych sumy 3.000.000 złotych. Na okres od dnia 1.IV.1936 r. do dnia 31.III.1937 r. Dyrekcja Naczelna przeznacza z wymienionej sumy następujące kwoty:

dla D. L. P. w Białowieży	250.000 zł.
„ we Lwowie	450.000 „
„ „ Łucku	450.000 „
„ w Poznaniu	100.000 „
„ „ Radomiu	400.000 „
„ „ Siedlcach	550.000 „
„ „ Toruniu	100.000 „
„ „ Warszawie	350.000 „
„ „ Wilnie	350.000 „

Po nadesłaniu przez Dyrekcje sprawozdań z dokonanych transakcyj i dalszych zapotrzebowań do 31.III.1937 r., Dyrekcja Naczelna dokona w razie potrzeby przesunięć w powyższym podziale.

Sprawozdania, osobno z dokonanych transakcyj i osobno z dalszych zapotrzebowań, winny być przedstawione w terminie do dnia 1-go lipca r. b. według wzoru, zamieszczonego w punkcie 9-ym niniejszego zarządzenia.

O ile zapotrzebowanie samorządu byłoby większe, Dyrekcja Naczelna będzie mogła rozważyć kwestję wydatku drewna na wartość powyżej 3 milionów złotych na poczet następnego roku budżetowego. Odpowiednie wnioski winny Dyrekcje przedstawić we wspomnianym sprawozdaniu. Przekroczenie ustalonych kwot nie może być dokonane bez uprzedniej aprobaty Dyrekcji Naczelnej, która będzie uwzględniała jedynie wypadki szczególnie ważne.

8. Ulga w wysokości 33% od cen handlowych winna być zastosowana również do sprzedaży, dokonanych przed dniem 1 kwietnia 1936 r., na podstawie zarządzenia Dyrekcji Naczelnej z dnia 6 grudnia 1935 r. zn. spr. E. H. i-6164/286. Wartość drewna, objętego wspomnianymi transakcjami należy zaliczyć na poczet pierwszego okresu, t. j. od dnia 1.IV.1936 r. do 31.III.1937 r. — W związku z zastosowaniem ulgi nie może ulec obniżeniu wysokość pierwszej raty w zawartych transakcjach, zmniejszone zaś winny być odpowiednio wszystkie raty następne“.

W tej samej sprawie wydane zostało następnie zarządzenie z dnia 2 maja 1934 r. Znak sprawy: E. H. i—6164/65 treści następującej:

„W związku z wydaniem zarządzenia z dnia 30 kwietnia r. b. zn. E. H. i-6164/65 w sprawie sprzedaży drewna na budowę publicznych szkół powszechnych z zastosowaniem 33% zniżki cen — Dyrekcja Naczelna Lasów Państwowych przewiduje wzmożone zapotrzebowanie drewna przez samorządy, przekra-

czające w niektórych wypadkach możliwości Dyrekcji oraz przeznaczone na ten cel kwoty.

Dla zaopatrzenia w pierwszym rzędzie samorządów, posiadających rzeczywiście wysoce niedostateczną ilość budynków szkolnych, jakoteż dla stwierdzenia, czy zamierzona budowa szkoły opiera się na zatwierdzonych planach, a w związku z tem dla przeprowadzenia w tym kierunku selekcji w ulgowym wydatku drewna, — winna Dyrekcja wymagać od samorządów dołączania do podań o ulgową sprzedaż drewna opinii odpowiedniego Kuratorium Okręgu Szkolnego. W wymienionej opinii Kuratorium zaświadczy, czy plany budowy projektowanej szkoły zostały zatwierdzone oraz wypowie się co do stopnia potrzeby i pilności budowy danej szkoły w stosunku do innych projektowanych w jego okręgu szkół.

Omawianych zaświadczeń nie należy żądać od samorządów, z którymi zostały już definitywnie zawarte transakcje na kupno-sprzedaż drewna do budowy szkół na zasadzie zarządzenia z dnia 6.XII.1935 r. zn. E. H. i-6164/286“.

W SPRAWIE PÓBORU PODATKU SPECJALNEGO OD WYNAGRODZEŃ, WYPŁACANYCH PRZEZ ZWIĄZKI SAMORZĄDOWE.

Ustawą z dnia 30 marca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 187) został zmieniony ust. (1) art. 9 dekretu z dnia 14 listopada 1935 r. o specjalnym podatku od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszy publicznych (Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 503) w tym kierunku, że należności z tytułu tego podatku od wynagrodzeń, wypłacanych przez związki samorządu terytorjalnego, związki międzykomunalne (celowe), oraz przedsiębiorstwa, banki, zakłady i instytucje tych związków, Związek Rewizyjny Samorządu Terytorjalnego, komunalne kasy oszczędności i banki komunalne wpływają, poczynając od 1 kwietnia 1936 r., do kas poszczególnych tych związków i instytucji. W związku z tą zmianą, Ministerstwo Skarbu w okólniku z dnia 3 kwietnia 1936 r. L. D. V. 21654/2/36 (Dz. Urz. Min. Skarbu Nr. 11, poz. 364) należało urzędowi skarbowym nie pobierać od dnia 1 kwietnia 1936 r. podatku specjalnego, potrącanego od wynagrodzeń, wypłacanego przez powyższe związki i instytucje.

KOSZTY AKCJI PRZECIWOPOŻAROWEJ NA ROK 1936.

Na podstawie art. 39 ustawy z dnia 13 marca 1934 roku o ochronie przed pożarami i innymi klęskami (Dz. U. R. P. Nr. 41, poz. 365) ogłoszone zostało rozporządzenie Ministrów Spraw Wewnętrznych i Skarbu z dnia 15 kwietnia 1936 roku o wysokości sum na koszty akcji przeciwpożarowej na r. 1936 (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 275).

Zgodnie z powołanym rozporządzeniem, wysokość sum, które powinny być przeznaczone przez prawno-publiczne i prywatne zakłady ubezpieczeń na koszty akcji przeciwpożarowej, ustala się na 1936, jak następuje: dla Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych w Warszawie: w dziale przymusowym — 4%, w dziale dobrowolnym — 2%; dla Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych w Poznaniu oraz

dla prywatnych zakładów ubezpieczeń od każdego zakładu 1¼% — od sumy składek brutto zarówno bieżących, jak i zaległych, zebranych przez te zakłady w 1935 roku z tytułu ubezpieczenia od ognia.

BUDŻETY IZB ROLNICZYCH.

W dzienniku Ustaw R. P. Nr. 34, poz. 265, ogłoszone zostało, na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 roku o izbach rolniczych (Dz. U. R. P. Nr. 2/1933 r., poz. 16), rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 7 kwietnia 1936 roku o sporządzaniu i ustalaniu budżetów izb rolniczych.

Zgodnie z tem rozporządzeniem, gospodarka finansowa Izby Rolniczej powinna obracać się ściśle w granicach ustalonych w budżecie Izby, zatwierdzonym przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych. Budżet Izby uchwała rada Izby na podstawie preliminarza opracowanego przez Zarząd Izby. Uchwała Izby o przyjęciu budżetu i szczegółowych warunkach jego wykonania jest składową częścią budżetu Izby, który przesyła wojewoda właściwy terytorjalnie dla siedziby Izby do Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych ze swoją opinią, nadto zaś opinie swoje przesyłają wojewodowie właściwi dla okręgu działalności Izby.

Rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 maja r. b. i obowiązuje na obszarze całego Państwa z wyjątkiem województwa śląskiego.

MLECZARSTWO.

Ustawą z dnia 22 kwietnia 1936 roku o mleczarstwie (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 272) uregulowana została działalność zakładów mleczarskich: zlewni mleka, mleczarni, śmietanczarni, maślarni, serowni oraz bryndzarni, które zgodnie z powołaną ustawą

podlegać będą zgłoszeniu obowiązkowemu do rejestru zakładów mleczarskich, prowadzonych przez właściwe izby rolnicze. Izby rolnicze sprawować nadto będą w odpowiednim zakresie nadzór nad zakładami mleczarskimi, w stosunku zaś do zakładów mleczarskich, prowadzonych przez szkoły państwowe oraz szkoły publiczne — nadzór ten pełnić będą w tym samym zakresie właściwe władze szkolne.

Obok przepisów powyższej ustawy do zakładów mleczarskich stosuje się nadal przepisy prawa przemysłowego, budowlanego, o spółdzielniach, o dozorcze nad artykułami żywności i przedmiotami użytku. Wykonanie ustawy poruczone zostało Ministrowi Rolnictwa i Reform Rolnych.

Ustawa wejdzie w życie z dniem 1 sierpnia r. b.

ODZNACZENIA CUDZOZIEMSKIE.

W sprawie powyższej ogłoszona została ustawa z dnia 9 kwietnia 1936 roku (Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 261), w myśl której obywatelom Rzeczypospolitej nie wolno przyjmować bez zezwolenia Prezydenta Rzeczypospolitej żadnych odznaczeń cudzoziemskich. Obywatele Rzeczypospolitej, którzy przed wejściem w życie powołanej ustawy, t. j. przed dniem 1 maja r. b., otrzymali odznaczenia cudzoziemskie, a nie uzyskali zezwolenia Prezydenta Rzeczypospolitej na ich przyjęcie, zachowują prawo do tych odznaczeń, jeżeli zezwolenia takie uzyskają do dnia 1 lipca 1937 roku.

W wykonaniu omawianej ustawy wydane zostało rozporządzenie Ministra Spraw Zagranicznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych z dnia 1 maja 1936 roku (Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 271), zgodnie z którym prośby do Prezydenta Rzeczypospolitej o zezwolenie na przyjęcie odznaczenia *funkcjonariusze samorządowi* wnosić mają w drodze służbowej przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

DZIAŁALNOŚĆ POWIATOWEGO ZWIĄZKU SAMORZĄDOWEGO W KOPYCZYŃCACH NA POLU PODNIESIENIA ROLNICTWA W ROKU 1935/36.

(WOJEWÓDZTWO TARNOPOLSKIE).

Gleba powiatu kopyczyńskiego w przeważnej części składa się z czarnoziemiu z mniejszą lub większą domieszką gliny i piasku, leżącego na podłożu przepuszczalnym. Na terenie powiatu znajduje się gospodarstw rolnych powyżej 50 ha. ziemi ornej 47, gospodarstw poniżej 50 ha. 17.939. Gospodarstwa te zajmują łączną powierzchnię ziemi ornej 63.635.60 ha. Z powierzchni tej przypadają na poszczególne ziemiopłody następujące powierzchnie: na pszenicę 13.044 ha, na żyto 11.518 ha, na jęczmień 8.396 ha, na fasolę 900 ha, na owies 1.900 ha, kukurydza 3.600 ha, koniczyna 3.150 ha, ziemniaki 8.600 ha, buraki cukrowe 298 ha i buraki pastewne 610 ha, reszta obszaru przypada na inne ziemiopłody uprawiane w mniejszych ilościach. Z tego widać, że powiat jest wybitnie nadwyżkowy pod względem produkcji zboża, co również potwierdzają ilości eksportowanego zboża z powiatu.

Na terenie powiatu stan inwentarza żywego przedstawia się w/g statystyki z roku 1935 następu-

jąco: koni 13,543, bydła rogatego 26.427, trzody chlewnej 19,802, owiec 1,178. Stan inwentarza porównany do lat ubiegłych nie ulega większym wahaniom, jedynie zmienia się ilość trzody chlewnej, która zależna jest od ceny rynkowej uzyskiwanej przez rolnika.

Oświatę rolniczą prowadzi się przez zespoły przysposobienia rolniczego, których w roku sprawozdawczym ukończyło pracę 23. Pozatem organizowane są kursa specjalne, jak też referaty i odczyty, kolportaż czasopism i ulotek propagandowych.

W dziale produkcji roślinnej powiatowy związek samorządowy subwencjonuje kopyczyńskie koło doświadczalne, które w roku 1935/36 prowadziło pracę w 31 doświadczeniach ścisłych i 15 demonstracyjnych. Doświadczenia prowadzone były głównie z pszenicą, ziemniakami i owsem. Tak, jako doświadczenia odmianowe, czy też nawozowe ażeby stwierdzić potrzebę nawożenia gleby. Doświadczenia te oddają duże usługi, umożliwiają zorientowanie się, jakie odmiany idą najlepiej w naszych warunkach klimatycznych.

Dział hodowli zwierzęcej obejmuje wszystkie pododdziały i stan jej przedstawia się następująco: Powiat należy do okręgu rasy bydła górskiego

i na terenie powiatu jest wprowadzona w całej rozciągłości ustawa o wykonaniu nadzoru nad hodowlą bydła, trzody chlewnej i owiec z 5 marca 1934 r. W roku sprawozdawczym komisja kwalifikacyjna uznała ogółem 134 buhaji, z czego 12 buhaji rasy górskiej z udowodnionym pochodzeniem i kontrolowaną wartością użytkową. Pow. zw. sam. widząc i rozumiejąc brak rasowych rozplodników subwencjonował zakup ich i w okresie sprawozdawczym zostało zakupionych 5 buhaji rasowych. Celem stwierdzenia wartości użytkowej bydła, prowadzona jest w powiecie kontrola mleczności wśród małorolnych, która daje duże usługi, szczególnie w okręgach, gdzie jest spółdzielczość mleczarska.

W dziedzinie podniesienia hodowli trzody chlewnej podjęto również pracę w kierunku jej podniesienia. Pow. zw. sam. rok rocznie subwencjonuje zakup 7—10 knurów rasy W. B. A. Komisja kwalifikacyjna w roku sprawozdawczym uznała 24 knury, z czego 12 knurów pełnej krwi rasy W. B. A. W okresie sprawozdawczym dokupiono 7 knurów pełnej krwi tak, że obecnie na terenie powiatu jest już 19 knurów pełnej krwi rasy W. B. A. Zbyt trzody chlewnej prowadzony jest przez Okręgowe Towarzystwo Rolnicze w Kopyczyńcach, które w okresie sprawozdawczym wyeksportowało z powiatu około 20.000 sztuk trzody.

Hodowla koni podnosi się z roku na rok i to także przy wybitnym poparciu P. Z. S., którego działalność ogranicza się narazie do zakupu rocznie 1 ogiera tak, że w powiecie rozprowadzone już są 4 ogiery, będące własnością P. Z. S., a ogółem uznanych przez komisję kwalifikacyjną mamy 25 ogierów. Poza to w roku bieżącym na skutek starań pow. zw.

sam. Państwowe Stado Ogierów w Sądowej Wiszni przyznało dla powiatu na okres kopulacyjny stację ogierów rządowych przysyłając 3 ogiery, a to 1 araba i 2 lipicanery.

Hodowla drobiu również jest postawiona na odpowiednim poziomie, a kolonja Zaremba prowadzi zarodową hodowlę karmazynów, będącą pod opieką i nadzorem Lwowskiej Izby Rolniczej. Z pepinjeri tej rozprowadzany jest materiał na powiat, wysyłane są jaja wylęgowe w inne powiaty.

Prócz omówionych działów istnieje jeszcze dział sadowniczy i hodowli jedwabnictwa, które jest w stadium rozwoju. Dział pszczelarski z powodu trzyletniej kłęski, spowodowanej brakiem miodu, nie rozstawia się następująco:

Bardzo poważnym działem w powiecie jest uprawa tytoniu przez małorolnych, która w cyfrach przedstawia się następująco:

W roku 1935 było 2.906 plantatorów o ogólnym obszarze plantacji 279 ha 8.150 m. kw. Zbiór w kg. wynosił 549.159, wydajność z 1 ha. w kg. 1.962 kg., wartość taryfowa wyprodukowanego tytoniu w zł. 519.801.90. Z cyfr tych widać, jak poważną rubrykę stanowi w przychodzie gospodarstw uprawa tytoniu.

Z końcem okresu sprawozdawczego dzięki przydzieleniu przez Ministerstwo Skarbu kontyngentu dla cukrowni rolniczej „Podole“ powiat uzyskał plantacje dla małorolnych o obszarze 130 morgów, który w całości został wyczerpany. Uprawa buraków cukrowych rozpoczynająca się z 1 kwietnia b. r. przyniesie korzyści materialne gospodarstwom, jakoteż podniesie ich stan zagospodarowania.

SYTUACJA FINANSOWA GMIN WIEJSKICH W POW. TREMBOWELSKIM.

Rozmiary trudności finansowych gmin wiejskich na terenie powiatu ilustruje następujące zestawienie:

Nazwa gminy	Wydatki w roku budżet. 1935/36				Doch. w r. 1935/36		Niedobory budżetowe z okresu 1935/36	Suma niedoborów gmin wiejsk. z lat ubiegł. na 1/4 1935	Subwencja Wyzd. Pow. na r 1936/7 do zrównow. bud. gmin
	z w y c z a j n e		nadzwyczajne, na spłatę niedoborów Dz. XIV		z w y c z a j n e				
	prelimin.	wykonano do 29 II. br.	prelimin.	wyk. nano	prelimin.	wykonano			
Darachów	19.254	17.622	1.336	2.114	20.590	18.114	1.622	19.650	1.859
Łławcze	16.744	14.517	1.101	3.650	17.845	18.167	—	10.015	—
Janów	15.562	12.471	280	945	15.842	11.596	1.820	11.060	1.541
Łosznów	17.103	16.415	1.195	3.430	18.298	18.745	1.100	15 152	—
Mogielnica	20.085	17.372	2.953	2.736	23.038	20.108	—	28.310	—
Mszaniec	17.422	15.311	2.604	1.943	20.026	16.128	1.126	21.866	1.000
Strusów	20.715	17.230	4.832	1.821	25.547	18.981	70	32.880	—
Trembowla	19.356	17.473	5.142	2.421	24.498	19.894	—	16.763	—
Razem	146.241	128.411	19.443	19.060	165.684	141.733	5.738	155.696	4.000

BUDOWA SZLAMOWNI KAOLINU W POW. KOSTOPOLSKIM (WOJ. WOŁYŃSKIE).

Ze względu na duże bogactwa mineralne, do dziś nieeksploatowane lub w małym tylko stopniu, a które mogłyby bardzo wpłynąć na podniesienie życia gospodarczego powiatu, Rada Powiatowa w Kostopolu postanowiła uruchomić w Dermance szlamownię kaolinu. W tym celu uchwaliła zaciągnąć z Funduszu Pracy długoterminową pożyczkę w wysokości 50.000 złotych.

URUCHOMIENIE WĘDROWNEJ SZKOŁY ROLNICZEJ W POW. OSZMIAŃSKIM (WOJ. WILEŃSKIE).

Władze szkolne postanowiły uruchomić w Boru pow. oszmiańskiego 5-cio miesięczną żeńską wędrowną szkołę rolniczą. Wydział Powiatowy doceniając znaczenie podobnej szkoły dla ludności rolniczej, uchwalił poza lokalem i świadczeniami rzeczowymi przyjąć na siebie koszt wyjazdu nauczycieli — prelegentów do poszczególnych miejscowości powiatu.

OCHRONA KRAJOBRAZU W POW. NADWÓRNAŃSKIM (WOJ. STANISŁAWOWSKIE).

Wydział Powiatowy w Nadwórnej w trosce o zachowanie piękna krajobrazu, które stanowi jedno z największych bogactw naturalnych powiatu nadwórniańskiego, postanowił zwrócić się do wojewody o wydanie zarządzenia, rozciągającego odnośnie przepisy prawa budowlanego o ochronie krajobrazu na szereg gmin i gromad powiatu. W szczególności chodzi między innymi o gminy Jaremcze, Mikuliczyn, Delatyn, Nadwórna, Zielona, Worochta, Jabłonica, Pniów, Porohy, gromady Kosmacz, Osławy, Zarzecz, Krzywiec, Sołotwina i szereg innych.

ZADRZEWIENIA DROGOWE POWIAT. ZWIĄZKU SAMORZĄDOWEGO W RÓWNEM (WOJ. WOŁYŃSKIE).

Planowa i na szeroką skalę zakrojona akcja zadrzewiania dróg w powiecie rówieńskim rozpoczęta została wiosną 1935 r. i dziś, posunęła się tak dalece, że powiat ten, może być wzorem nie tylko dla pozostałych powiatów wojew. wołyńskiego, ale dla całego kraju.

Zadrzewiania drogowe pow. rówieńskiego stanowią przykład dobrze przemyślanej i należytej przeprowadzanej akcji. Działalność pow. zw. sam. w tym kierunku wykazuje konsekwentną realizację zamierzonego celu.

Opracowane przez Związek Pow. R. P. plany i projekty zadrzewienia, obejmują całkowitą sieć dróg bitych istniejących i projektowanych w ilości około 300 km., z czego wiosną 1935 r. zadrzewiono 25 km., wysadzając 5.000 szt. jesionów wyniosłych, jesienią 1935 r. — 40 km., wysadzając 3.000 klonów pospolitych, 3.000 jaworów i 2.000 jesionów wyniosłych, wiosną r. b. zadrzewiono 29 km., wysadzając 1.200 lip, 3.000 szt. klonów posp. i 1.600 szt. jesionów.

W ogólnej więc sumie zadrzewiono 94 km. dróg, wysadzając na nich 18.800 szt. drzew. Koszty związane z wykonaniem tej akcji wyniosły około 30.000 zł. Sądzi się tylko materiał wyborowy, pochodzący z pierwszorzędnych szkółek handlowych. Każde drzewko posiada odpowiednie opalikowanie (pale malowane na białe) i ochronę w postaci dębowych pachołków. Nic też dziwnego, że procent zniszczenia drzew jest znikomy.

ELEKTRYFIKACJA WOJEWÓDZTWA STANISŁAWOWSKIEGO.

Podjęto akcję, zmierzającą do zelektryfikowania szeregu miejscowości w wojew. stanisławowskim. M. in. organizuje się obecnie Międzykomunalny Zw. Elektryfikacyjny doliny Oporu, celem zelektryfikowania miejscowości klimatycznych Synowódzko, Hrebenów, Tuchla, Sławsko i t. d. przy pomocy sieci przesyłowej o hurtownym zakupie prądu w jednym z większych zakładów przemysłowych. Projektowane jest również uruchomienie własnej elektrowni przez zarząd zdrojowy w Morszynie, gdzie cena prądu dla światła wynosić bę-

dzie 70 gr., elektryfikacja miast Roźniatowa i Kut, przyczem z Kutach powstaje ma elektrownia turbinowo - wodna, dzięki czemu koszt produkcji prądu będzie minimalny.

DZIAŁALNOŚĆ POLSKIEGO BANKU KOMUNALNEGO W R. 1935.

Rok 1935 był dalszym etapem rozwoju Polskiego Banku Komunalnego, mimo niekorzystnych warunków gospodarczych.

Wkłady wyniosły na 31.XII.1935 r. 22.888 tys., a łącznie z funduszami specjalnymi (administrowanymi) 64.581 tys. Na podkreślenie zasługuje wzrost wkładów à vista, na książeczkach wkładowych i na rachunkach bieżących.

Emisja obligacyj komunalnych, będących podstawą długoterminowego kredytu komunalnego, została od szeregu lat wstrzymana ze względu na stan rynku kapitałowego. Władze Banku liczą się jednak z tem, że w związku z rozporządzeniem o poprawie gospodarki i finansów związków samorządowych, koniecznym będzie emitowanie obligacyj na spłatę niektórych zobowiązań samorządowych (wobec K.K.O., zakładów ubezpieczeń społecznych). Wniosek o zezwolenie na emisję obligacyj został już przez Bank złożony Ministrowi Skarbu.

W dniu 31.XII.1935 r. było w obiegu obligacyj na 15.818 tys. złotych. Raty zaległe od pożyczek obligacyjnych wykazują znaczny spadek, mianowicie z 1.839 tys. zł. na 1.751 tys. zł.

Niezmiernie ważny dział pracy Banku stanowią komunalne kasy oszczędności, przyczem działalność Banku w zasadzie ogranicza się do terytorjum b. zaboru rosyjskiego. Ogółem w pomocy finansowej dla K. K. O. Bank zaangażował się kwotą 6089 tys. zł., z czego na dyskonto weksli przypada 3241 tys. zł., rachunki korespondencyjne 1454 tys. zł. i lokaty na książeczki oszczędnościowe K. K. O. 1394 tys. zł. W porównaniu ze stanem na 31.XII.1934 r. suma kredytów dla K. K. O. wzrosła o 155 tys. zł. Szczególną uwagę zwraca Bank na rozszerzenie stosunków korespondencyjnych z K. K. O. w formie zleceń przekazowych, inkasowych i giełdowych, stosując w tym względzie uprzywilejowane warunki.

Z funduszków własnych także udzielane były związkom samorządowym pożyczki krótkoterminowe na weksle własne (1467 tys. zł.), na rachunkach otwartego kredytu (1563 tys. zł.), dyskontowane weksle wystawione lub żyrowane przez związki samorządowe, międzykomunalne i zrzeszenia samorządowe (557 tys. zł.). Łącznie te trzy pozycje wynoszą na dzień 31.XII.1935 r. 3587 tys. złotych.

Stan pożyczek terminowych na skrypty dłużne związków samorządowych wykazuje spadek wskutek dokonanych spłat z 5812 tys. zł. na 5637 tys. zł.

Osobny dział w pracy Banku stanowią fundusze administrowane przez Bank na mocy specjalnych przepisów prawnych. Pierwsze miejsce zajmuje w tej grupie Komunalny Fundusz Pożyczkowy, który w ciągu roku 1935 powiększył się o 4741 tys. zł. do b. poważnej sumy 32163 tysięcy złotych. Komunalny Fundusz Zapomogowy wykazuje łączne saldo 1080

tys. zł., z czego na Fundusz w myśl rozp. z 1.VI.1927 r. (t. zw. „A“, powstały z części wpływów podatku od spożycia, zużycia wzgl. produkcji, części dod. kom. do opłaty spirytusowej, dod. komun. do podatku od spadków i darowizn oraz procentów od pożyczek z Funduszu Pożyczkowego) przypada 441 tys. zł., na Fundusz powstały z wpływów scalonego podatku przemysłowego, należnego za czas do 31.XII.1934 r. („B“), przeznaczony na zapomogi dla miast, jako rekompensata za utracony podatek ładunkowy, 330 tys. zł. i na Fundusz powstały z części wpływów scalonego podatku przemysłowego 309 tys. zł.

Następnym co do wysokości jest Drogowy Fundusz Pożyczkowy, wykazujący na 31.XII.1935 r. stan 6795 tys. złotych; wreszcie fundusze, będące w stanie likwidacji, jak Fundusz Inwestycyjno - Budowlany (555 tys. zł.) i Fundusz na Rozbudowę Miast (55 tys. zł.).

Rok 1935 zamknął Bank zyskiem w wysokości 233 tys. złotych, a łącznie z pozostałością zysku z roku 1934 — 426 tysięcy zł. Koszty handlowe stanowiły 0,91% sumy bilansowej. Po wyłączeniu pozycji podatków i kosztów prowadzenia biura Związku Komunalnych Kas Oszczędności, koszty handlowe wyniosą tylko 0,70%.

2 MILJONY ZŁ. NA CELE BUDOWNICTWA WIEJSKIEGO.

Centralna Kasa Spółek Rolniczych przystąpiła do rozprowadzenia kredytu przyznanego na cele budownictwa wiejskiego. Suma tego kredytu wyniesie 2 miliony zł. Będzie to kredyt średnio - terminowy (10 do 15 lat), nisko oprocentowany (4%), przyznawany wyłącznie drobnym gospodarstwom rolnym w postaci niewielkich pożyczek, których suma nie będzie przekraczała 600 zł.

5.600.000 ZŁ. NA ROBOTY MELJORACYJNE.

W zakresie robót meljoracyjnych Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych przeprowadza pracę

w 2-ch działach: budowę wałów ochronnych, które mają na celu ochronę nizinnych terenów od powodzi oraz regulację mniejszych rzek, celem stworzenia odpływu dla robót osuszających i ochrony brzegów przed zrywaniem.

Inwestycje meljoracyjne wykonywane są przy dużej pomocy finansowej Skarbu Państwa, pozatem w kosztach biorą udział samorządy terytorjalne i właściciele gruntów, odnoszących bezpośrednio korzyści z przeprowadzanych prac.

Udział Skarbu Państwa w finansowaniu tych robót wyniesie w r. b. 5.600.000 zł. Suma ta składa się z 1.100.000 zł. z Państwowego Funduszu Meljoracyjnego, przewidzianych w trybie normalnym w budżecie oraz — 4.500.000 zł., jako specjalna dotacja na ten cel, uzyskana ze zwiększonych dochodów Lasów Państwowych w r. 1935/36.

Roboty meljoracyjne w największej skali będą prowadzone na terenie województw: warszawskiego, krakowskiego, kieleckiego, łódzkiego i lwowskiego; pozatem w województwach wschodnich rozmiar tych robót w stosunku do lat ubiegłych będzie zwiększony o kilkadziesiąt procent. Na robotach meljoracyjnych znajdzie przedewszystkiem zatrudnienie bezrolna i małorolna ludność miejscowa.

Prócz zatrudnienia ludności bezrolnej i małorolnej z budżetu Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych — do robót meljoracyjnych przydzielono 2.100 junaków, których wynagrodzenie opłaca z własnych środków Fundusz Pracy. Junacy będą zajęci głównie przy budowie wałów.

Prócz wymienionych robót podstawowych, Ministerstwo prowadzi roboty meljoracyjne szczegółowe na terenach, objętych naprawą ustroju rolnego, a głównie przy pracach scaleniovych. Państwo przychodzi w tym wypadku jedynie z pomocą techniczną, dostarczając projektów oraz kierowników i nadzorców robót. Prace w tym dziale obejmą powierzchnię około 60.000 ha; suma przeznaczona na ten cel została ustalona w wysokości 1.690.000 zł.

Wiadomości gospodarcze

KURSY WALUT.

(Notowania z dn. 7. V. 1936 r.).

1 dol. St. Zjedn. — 5.30 zł. — 5.31 zł.
100 frank. szwajc. — 172.41 zł. — 173.09 zł.
1 funt. szterl. — 26.33 zł. — 26.47 zł.
100 frank. franc. — 34.94 zł. — 35.08 zł.

PAPIERY PROCENTOWE.

(Notowania z dn. 7. V. 1936 r.).

4 proc. pożyczka inwestycyjna 70.00 zł., 3 proc. pożyczka państw. budow. 40.50 zł., 4 proc. państwowa pożyczka premjowa dolarowa zł. 48.50, 8 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 94 zł. (w złotych w złocie = 161.68 zł. obieg.). 8 proc. obligacje Banku Gospodar. Krajowego 94.00 zł. (w zł. w złocie =

161.68 złotym obieg.). 7 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 83.25 zł. 7 proc. obligacje Banku Gospod. Krajow. 83.25 zł. 8 proc. Listy Zastawne Banku Rolnego 94.00. 7 proc. Listy Zastawne Bank. Roln. 83.25; 4 1/2 proc. Listy Zastawne Ziemske zł. 44.00 — 43.50

Akcje Banku Polskiego 101.75 zł.

Kurs urzędowy 1 grana czystego złota 5.9244 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franko stacja załadowania).
W dn. 7. V. 1936 r. Warszawa.

Zyto 14.50 — 14.75 zł.
Pszonica 23.50 — 24.00 zł.
Jęczmień 15.75 — 16.00 zł.
Owies 15.75 — 16.00 zł.

Poradnik samorządowy

1. *Pytanie.* Wydział Powiatowy w Nadwornej zapytuje w sprawie następującej:

Stosując się do odnośnych zaleceń Ministra Spraw Wewnętrznych, Wydział Powiatowy przy układaniu budżetu na rok 1936/37 pomniejszył dotychczasowe wydatki osobowe o sumę podatku specjalnego, w każdym poszczególnym wypadku przypadającego. Obecnie specjalny podatek od wynagrodzeń na mocy dekretu Prezydenta R. P. z dnia 30-go marca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 187) ma wpływać począwszy od dnia 1-go kwietnia 1936 r. do Kas Związków Samorządowych. Ponieważ wspomniana ustawa nie zajmuje się stroną techniczną tego rozrachunku powstają pytania:

a) czy pobory pracowników należy wyasygnować w dotychczasowej wysokości, a potrącony podatek specjalny przychodować na dochody budżetowe i na jaki dział?

b) czy też wyasygnowywać pobory już zmniejszone o sumę podatku specjalnego jak są zaprelimirowane w budżecie, a tem samem nie przekraczać kredytów budżetowych i nie potrącać wogóle podatku?

c) wreszcie, czy poza pracownikami stałymi przysługuje Wydziałowi Powiatowemu prawo przychodowania na swoje dochody budżetowe (na jaki właśnie dział) podatku specjalnego potrącanego fizycznym pracownikom i robotnikom drogowym, a w szczególności w tych wypadkach, kiedy roboty drogowe wykonywane będą z funduszków otrzymywanych przez Powiatowy Związek Samorządowy w formie dotacji Funduszu Pracy lub innych instytucyj.

Odpowiedź: Na zasadzie dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada 1935 r. (Dz. Ust. Nr. 82, p. 503) został między innymi i na pracowników związków samorządowych nałożony obowiązek opłacania specjalnego podatku od wynagrodzeń w ustalonej, wymienionym dekretem wysokości. Podatek specjalny od wynagrodzeń, wypłacanych przez związki samorządowe, który miał przypadać pierwotnie na rzecz Skarbu Państwa, na mocy art. 8 dekretu z dnia 3.12.1935 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 88, poz. 544) został przekazany na okres do dn. 31.3.1936 r. na rzecz Komunalnego Funduszu Pożyczkowo - Zapomogowego; kwoty uzyskane przez Kom. Fund. Poż. Zapom. z tego źródła zostały przeznaczone na zapomogi dla związków samorządowych, które nie będą mogły utrzymać równowagi budżetowej w związku z wprowadzeniem w życie przepisów wym. dekretu z dn. 3 grudnia 1935 r.

Po dniu 31.3.1936 r. podatek specjalny od wynagrodzeń, wypłacanych przez związki samorządowe miał przypadać na rzecz tych związków samorządowych które wypłacają pobory. Wyrazem tego jest ustalenie w projekcie ustawy o uposażeniach pracowników samorządowych, zgłoszonym przez Rząd do uchwalenia przez ciała ustawodawcze, zasady w myśl której za podstawę do nowego zaszeregowania pracowników do odpowiednich grup płacy, przyjęto dotychczasowe uposażenia, lecz pomniejszone o podatek specjalny. Uchwalenie i wejście w życie

ustawy miało nastąpić przed rozpoczęciem roku budżetowego 1936/37 t. j. przed dniem 1.4.1936 r. w związku z czem Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w okólniku z dn. 12.12.1935 r. Nr. S. P. 1/19/9 zarządziło, aby w budżetach na 1936/37 rok ustalono uposażenia pracowników w/g norm dotychczasowych, pomniejszone o wysokość podatku specjalnego, przypadającego od tych wynagrodzeń.

Izby ustawodawcze jednak w przewidywanym terminie ustawy o uposażeniach pracowników samorządowych uchwalić nie zdołały w związku z czem, aby nie pograszać sytuacji finansowej związków samorządowych wydana została ustawa z dn. 30 marca 1936 r. (Dz. Ust. Nr. 23, poz. 187) zmieniająca ust. (1) art. 9 dekretu o podatku specjalnym w tym sensie, że podatek specjalny od uposażeń wypłacanych przez związki samorządowe ma być wpłacony bezpośrednio do kas tych związków, zamiast, jak dotychczas na rzecz Kom. Fund. Poż-Zapomog. za pośrednictwem Skarbu Państwa.

Wynika stąd, że zasady obliczania uposażeń pracowników, stosowane dotychczas, pozostają bez zmiany, a zmienione zostało jedynie przeznaczenie podatku specjalnego.

Po tych wstępnych rozważaniach, przechodząc do wyjaśnienia wątpliwości zawartych w pytaniu, stwierdzić należy, że pobory pracowników, zasady obliczania których nie zostały zmienione, trzeba obliczać i asygnować w dotychczasowej wysokości, potrącając przy wypłacie podatek specjalny. Potrącenia z tego tytułu należy księgować na r-k „Dochody budżetowe“ i odkontowywać je w Dziale VIII. Udział w podatkach państwowych w oddzielnym paragrafie. *Podatek specjalny potrącać i przychodować na rzecz powiatowego związku samorządowego należy od wszystkich uposażeń i zarobków wypłacanych przez ten związek.*

2. *Pytanie:* Wydział Powiatowy w Łodzi zapytuje w sprawie następującej:

W okólniku Nr. 84 Ministerstwa Spr. Wewnętrznych z dnia 12.XII.1935 r. Nr. SF. I/19/9 w punkcie 6 zostało zapowiedziane obniżenie z dniem 1 kwietnia 1936 r. uposażeń pracowników samorządowych w wysokości specjalnego podatku od wynagrodzeń. Ustawa z dnia 30.III.1936 r. o zmianie dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14.XI.1935 r. o specjalnym podatku od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszków publicznych (Dz. Ust. R. P. Nr. 23, poz. 187) w art. 1 (1) ustala, że należności z tytułu specjalnego podatku wpływają do kas związków samorządowych. W związku z powyższem Wydział Powiatowy uprzejmie prosi o wyjaśnienie, jak w świetle powyższych przepisów należy z dniem 1 kwietnia 1936 r. obliczać pracownikom samorządowym opłaty na Fundusz Pracy, ubezpieczenie chorobowe i emerytalne oraz podatek dochodowy, t. j. czy należy powyższe opłaty potrącać od wynagrodzenia brutto, jak obliczano w marcu 1936 r., czy też od wynagrodzenia, zmniejszonego o podatek specjalny — naprz. przy 200 zł. uposażenia miesięcznie brutto specjalny podatek wynosi 14 zł. i pozostaje

faktyczne uposażenie 186 złotych, czy z dniem 1.IV.36 roku należy wszystkie opłaty (na Fundusz Pracy, ubezpieczenie chorobowe, emerytalne i podatek dochodowy) potrącać od 200 zł., czy też tylko od faktycznego wynagrodzenia, t. j. od 186 złotych.

Odpowiedź: Wobec tego, że ustawa z dn. 30.3. 1936 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 23, p. 187) zmieniła tylko przeznaczenie podatku specjalnego, który ma od dn. 1.4.1936 r. stanowić dochód związków samorządowych, zamiast, jak dotychczas, dochód Komunalnego Funduszu Pożyczkowo - Zapomogowego, *nie naruszając w niczem zasad obliczania uposażeń pracowników samorządowych*, należy uposażenia pracowników asygnować wg. zasad dotychczas obowiązujących i od tej właśnie wysokości (poborów brutto) obliczać świadczenia od pracownika i od pracodawcy na rzecz Ubezpieczalni, Pow. Funduszu Emerytalnego, Funduszu Pracy, oraz podatek dochodowy i podatek specjalny.

Obszernie umotywowane wyjaśnienie w analogicznej materji podano wyżej (odpowiedź Wydziałowi Powiatowemu w Nadwórnej).

S. F.

3. *Pytanie:* Zarząd Gminny w Słupi Nowej pow. kieleckiego zapytuje w następującej sprawie.

W 1932 r. sekretarz dozoru szkolnego wymienionej gminy w jednej osobie zawarł kontrakt (umowę) z jednym mieszkańcem gminy, mocą którego ten mieszkaniec odstąpił salę w swym domu pod szkołę powszechną na lat 5 za pewnym zgóry rocznie określonym czynszem. Czynsz ten w pierwszym roku został w całości w/g umowy wypłacony, a w następnych latach w/g sum, zapreliminowanych i zatwierdzonych przez władzę nadzorczą w budżecie gminy, który pobierał ten czynsz i o usunięciu szkoły z jego lokalu nie zgłaszał.

Obecnie podał sprawę do Sądu Grodzkiego o zasądzenie od dozoru szkolnego reszty przypadającej mu należności za wypuszczaną salę pod szkołę, na mocy zawartego na lat 5 kontraktu z sekretarzem dozoru i Sąd uznał słuszność pretensji powoda i należność od dozoru zasądził.

W związku z powyższym Zarząd gminy zapytuje, czy zawarty kontrakt na wynajęcie sali pod szkołę przez dozór uważać należy za prawny i obowiązujący gminę.

Odpowiedź: Dozór szkolny nie jest osobą prawną i jako taki nie może podejmować jakichkolwiek aktów prawnych. Jak orzekł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27.IX.1935 r. L. C. I. 227/35, jeżeli przeto wykonywa czynności w zakresie prawa prywatnego (w danym razie zawierać umowy o wynajem lokalu), działa nie w charakterze podmiotu prawa, lecz jako organ innego podmiotu, którym jest gmina, o ile czynność związana jest z obowiązkami, ciążącymi na gminie w myśl przepisów ustawowych. Zgodnie z art. 54 p. III przepisów tymczasowych o szkołach elementarnych z dnia 10 sierpnia i 7 września 1917 r., obowiązujących na zasadzie art. 7 usta-

wy z dnia 4 czerwca 1920 r. o tymczasowym ustroju władz szkolnych, do zakresu działania dozoru szkolnego należy między innymi wykonywanie budżetów szkolnych. O ile zatem uchwalony przez radę i zatwierdzony przez wydział powiatowy budżet gminy zawierał w dziale szkolnictwa kwoty na wynajem izb szkolnych, dozór szkolny byłby w prawie w świetle zacytowanego przepisu i wyroku S. N. zawrzeć odpowiednią umowę w imieniu gminy z właścicielem domu. Takie stanowisko dotyczyć może jednak ważności podobnego aktu w granicach kompetencji dozoru, co do wykonywania budżetu szkolnego, t. zn. dozór mógłby zawrzeć umowę o najem lokalu na przeciąg jednego roku budżetowego i w granicach uchwalonego budżetu. Nie był natomiast w prawie zawrzeć umowy o najem lokalu na czas dłuższy, jak w danym wypadku na 5 lat, ze zgóry określonym czynszem rocznym, albowiem podjęcie takiego aktu przekracza niewątpliwie kompetencję dozoru w zakresie wykonywania budżetu szkolnego gminy i należy do zakresu działania organów gminy.

W tej sytuacji zatem umowa nie stwarza żadnych zobowiązań między gminą i wynajmującym. Akt prawnie nieistniejący nie może być także uzdrowiony innymi dowodami, jak dobrowolnym wykonywaniem zobowiązania.

Zakładanie w tych warunkach apelacji od wyroku Sądu Grodzkiego nie wydaje się uzasadnionem, albowiem 1) dozór szkolny, jako nieposiadający osobowości prawnej, nie posiada także zdolności procesowej, 2) wyrok, zasądzający należność od dozoru szkolnego, nie może z natury rzeczy być wykonany.

4. *Pytanie:* Zarząd Gminny w M. zapytuje w następującej sprawie:

Pomocnik sekretarza gminnego 3-ci miesiąc znajduje się w szpitalu i rychły jego powrót do pracy nie jest spodziewany. Przez jaki okres czasu i w jakiej wysokości obowiązana gmina wypłacać wymienionemu pensję, a od jakiego czasu do ponoszenia świadczeń obowiązana będzie ubezpieczalnia społeczna.

Odpowiedź: Zgodnie z art. 19 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 16 marca 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. poz. 323), pracownik, w razie niemożności pełnienia obowiązków wskutek choroby, jeżeli nie została ona rozmyślnie przez niego wywołana, zachowuje prawo do pełnego wynagrodzenia przez okres 3-ch miesięcy. Niestawienie się pracownika do pracy wskutek choroby w ciągu więcej niż trzy miesiące uprawnia pracodawcę do natychmiastowego rozwiązania umowy o pracę.

Sprawę zasiłku chorobowego pracownika, do wypłacania którego obowiązana jest ubezpieczalnia społeczna, reguluje art. 95 oraz art. 104 ustawy z dnia 28 marca 1933 r. o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. R. P. poz. 396).

Mgr. S.

**Regulaminy Powiatowej Komisji
Letniskowo-Turystycznej**
i
**Gminnej Komisji
Letniskowo-Turystycznej**

są do nabycia w Związku Powiatów R. P.

Warszawa, ul. Marszałkowska 81a.

Cena 1 egzemplarza 40 gr.

P r o s i m y

P. T. Prenumeratorów,
o uregulowanie prenumeraty

za II-gi kwartał 1936 r.

Należność prosimy wpłacać na konto nasze
w **P. K. O. Nr. 52.020.**

Nakładem Związku Powiatów R. P.
wydana została
książka **Jadwigi Filipkowskiej - Szemplińskiej**
Zadanie i organizacja sieci publicznych
bibliotek oświatowych w Polsce.

Do nabycia
w Związku Powiatów R. P.
Warszawa, ul. Marszałkowska 81a.
Cena 1-go egzemplarza 1 zł.

SZCZEGÓŁOWA
INSTRUKCJA KASOWO-RACHUNKOWA
DLA LUDOWEJ SZKOŁY ROLNICZEJ
Pow. Związku Samorządowego

jest do nabycia w Związku Powiatów R. P.
Warszawa, ul. Marszałkowska 81a.

Cena 1 egzemplarza 50 gr.